

Glasiło Občine Kanal ob Soči, letnik XII, številka 41, marec 2014

Most

V SREDIŠČU: Mladi izobraženec brez dela 4

IZOSTRITEV: Žledolom: najhujša naravna katastrofa 22

ŠPORT: Odbojkarji Salonita osmič pokalni prvaki 39

IZ VSEBINE

Luka Mlekuž: Mladi izobraženec brez dela	4
Miran Ipavec: 305.350 km štoparskih prigod	5
Ustvarjalna moč Primoža Kožuha	6
Skoraj polovica gospodinjev brez vodomera	9
Obletnica pohoda XXX. divizije v Benečijo	10
Podelili nagrade in priznanja KS Kanal	13
Mednarodna izmenjava dobrih praks za starejše	14
Obvoznica	18
Kapljica sreče	20
Pomagajmo žabicam	21
Žledolom: najhujša naravna katastrofa	22
Poškodovanih več tisoč kubičnih metrov lesa	24
V intervencijah je na prvem mestu varnost	26
Življenja lahko rešujejo tudi laiki	29
Odporne želve praznujejo 50 let	30
Povampirjeni politiki, čarovnice in snežinke	32
Betettova listina za Kogojeve dneve	34
Oblačilna kultura na Trnovsko – Banjski planoti	35
Soški kamen navdihuje	36
Google izbral tudi logotip Neže Jeklin	38
Odbojkarji Salonita osmič pokalni prvaki	39
Najboljši športniki kanalske občine	40
Govorica naših non in nonotov	41

Fotografija na naslovnici:

Pomlad, foto: Primož Kožuh
 Žled, foto: Danijel Konjedic

Milka Zagorjan (Pušnar), foto: Osební Arhiv

V spomin in opomin - ob stoletnici začetka prve svetovne vojne

Letos obeležujemo stoletnico začetka prve svetovne vojne, ki je neizbrisno zaznamovala tudi Posočje in Goriško. V vojni vseh vojn, kakor so jo takrat poimenovali, je umrlo okrog dvajset milijonov ljudi. Manj kot leto po začetku, natančneje, 23. maja 1915, se je z vojno napovedjo Italije Avstroogrski odprla 90 kilometrov dolga Soška fronta. Na njej je padlo na tisoče slovenskih vojakov, številne družine so odšle v begunstvo. Ob tej obletnici Milka Zagorjan Pušnar deli z nami neprecenljive spomine, ki ji jih je o prvi svetovni vojni zapustil njen oče.

Naj z vami delim spomine, ki mi jih je zapustil moj tata **Anton Pušnar – Opaltarjev Toni** iz Farovža v Kanalu.

Star je bil štiri leta, ko se je začela prva svetovna vojna in pri nas morija soške fronte.

Tonijevega očeta so vpoklicali v avstroogrsko vojsko, služil je v Galiciji. Iz nje se ni več vrnil in tudi za njegov grob niso nikoli izvedeli. Doma so ostali le mama, hči Marija s komaj rojenim dojenčkom, mlajši brat Andrej in najmlajši Toni.

Kot vsi prebivalci ob reki Soči od izvira do izliva, so morali tudi Kanalcji v begunstvo. Mama je z odhodom odlašala do zadnjega, saj so bili otroci tako neboljeni. Naslednje leto je prišel zadnji ukaz o odhodu v izgnanstvo. Mama je z malim Tonijem odšla v polje pod Morsko, da nabere nekaj sadja za na pot. Medtem, ko sta se vračala po cesti proti Kanalu, so z desnega brega Soče Italijani že začeli z obstreljevanjem. Ob cesti na levem bregu pa so bili v jarkih vkopani vojaki avstroogrske vojske. Prišla sta do bližine stavbe sedanje ambulante in tam je krogla zadela mamo. Iz položajev so pritekli vojaki, jo vso okrvavljeno naložili na nosila in jo odnesli proti gozdu, malega Tonija pa so pospremili domov. Nikoli več ni videl svoje mame.

Še isti dan so vse družine z otroki s pomočjo odraslih prepešale strmo pot na Kanalski Vrh. Tu je oblast avstroogrske države zbiral begunce iz vseh okoliških vasi. Majhne otroke in onemogle starostnike so naložili na vozove, odrasli so pešali. Nesrečna kolona se je več dni premikala preko Banjske planote, Trnovskega gozda in hrušičkih hribov do Postojne. Tu so jih na železniški postaji naložili na vagoncine in vlak jih je odpeljal proti Ljubljani. Ta konvoj je imel v Ljubljani nekaj ur postanka. Takrat je Tonijeva sestra Marija odšla v vojaško bolnico. Tam je našla hudo ranjeno mamo in se od nje še poslednjič poslovila. Vlak je begunce odpeljal na Češko, kajti bližje so bila že vsa taborišča zasedena.

Razporedili so jih k družinam po različnih vaseh. Opaltarjeve otroke in neko družino iz Morskega so namestili na eno izmed tamkajšnjih kmetij. Tu so odrasli delali vsa kmečka opravila, otroci pa so morali v osnovno šolo. Tako se je tudi mali Toni – moj tata opismenil v tujem svetu, v tujem jeziku.

Na Češkem so ostali štiri leta. Po vojni se niso mogli takoj vrniti domov, saj niso imeli kam. Ves Kanal je bil do nerazpoznavnosti v ruševinah. Uničene so bile vse hiše, hlevi, mostovi, ceste, poti in polja. Za eno leto so jih namestili v tabore na Štajerskem, tako, da so se vrnila šele leta 1919 (oziroma 1920). Pogled na porušen in opustošen dom je bil pretresljivo žalosten, še huje pa dejstvo, da ni več ne očeta ne mame. Izvedeli so, da so vse primorske ranjence preselili iz Ljubljane v bolnico v Trst. Tam je mama tudi umrla in pokopana je bila v enem izmed skupnih grobov. Mojemu očetu je bilo vse življenje hudo, ker ni imel staršev, ni vedel za očetov, niti za mamin grob.

Naj bo ta sestavek spomin na mojega očeta in na tisoče žrtev soške fronte, naj bo opomin na grozote vojn, ki so razdejavale družine in otrokom odtrgale ljubeč dotik staršev po katerem so hrepeneli celo življenje.

Milka Zagorjan (Pušnar)

Izdajatelj: Občinski svet občine Kanal ob Soči, Trg svobode 23. Zanj: župan Andrej Maffi. Uredniški odbor: Nataša Bucik, Irena Hočevnar Križnič, Petra Paravan, Boštjan Simčič.

Odgovorna urednica: Lea Širok. Kontakt: 041/725 157, lea.sirok@gmail.com, mostkanal@gmail.com. Oblikovalska zasnova in prelom: Vesna Dugorepec.

Naslov uredništva: Glasilo Most, Pionirska 2, Kanal. Tisk: Natiskaj.si/Bo-tisk, Ljubljana. Naklada 2500 izvodov. Glasilo brezplačno prejme vsako gospodinjstvo v Občini Kanal ob Soči.

Spoštovane občanke in spoštovani občani!

Začelo se je razburljivo leto. Prva letošnja seja občinskega sveta nam je prinesla proračun, ki je omogočil, da aktivno nadaljujemo z investicijami in pripravimo razpise za društva.

Narava je znova pokazala svojo moč, predvsem na Srednjem in na Kalskem območju. Vsi ostali smo jo tokrat dobro odnesli. Še enkrat velika zahvala vsem, od Civilne zaščite do gasilcev in do posameznikov, ki so nesebično priskočili na pomoč. Nekateri tudi s svojimi motornimi žagami in gorivom. V takih trenutkih se pokaže medsosedska solidarnost, kar se je med tem žledolomom tudi pokazalo.

Prijetno so nas presenetili naši odbojkarji, ki so po desetih letih osvojili že osmi pokal. Vsa čast in iskrene čestitke. Največjo proslavo v spomin na junake narodno osvobodilne borbe na Goriškem so pripravili v Morskem. V sodelovanju s slovensko vojsko so poskušali prikazati prehod preko Soče, vendar je reka vnovič pokazala, da je muhasta in svojeglava in je čez noč tako narasla, da bi bil prehod vojakov zelo nevaren. Tudi dobrodelnost in prostovoljstvo sta stalnica v naši občini. V decembru je občina namesto novoletnih voščil namenila denar za oba šolska sklada, ki skrbita za socialno šibkejšo učence. Februarja se je zgodil velik dobrodelni koncert v dvorani v Desklah, kjer smo skupaj s plesno skupino KRE-art in super tatkotu za ta sklada zbrali 1.700 EUR. Veseli me, da je bila dvorana

polna in je v ljudeh še vedno veliko socialnega čuta. Prepričan sem, da v naših šolah in vrtcih ni potrebe, da bi bili otroci prikrajšani ali zaznamovani zaradi finančne stiske.

Občina bo v letošnjem letu organizirala dva tečaja za varno delo z motorno žago, kar bo pripomoglo k večji varnosti naših občanov pri vsakdanjem rokovanju z motorno žago.

Naši čebelarji so dobili nov čebelarski dom, kjer se bodo lahko družili in usposabljali in tako prinesli domov še kakšno medaljo in lovoričko več kot v lanskem letu. Čestitam. Občina pa bo v znak sodelovanja spodbujala kmete za ponovno oživitev sejanja ajde, ki je za čebele velikega pomena. Naj omenim, da bomo tudi v letošnjem letu poskrbeli, da pride v občino kombajn, zato veselo na delo. Še naprej bomo organizirali številna predavanja in izobraževanja, da bi pridelava lokalnih pridelkov popestrila dogajanje in ponudbo lokalnih pridelkov na tržnici.

Začenja se pomlad, zato vam želim veliko svetlih in toplih trenutkov, ter dobrega sodelovanja.

Župan Andrej Maffi
Foto: Toni Dugorepec

Župan, Andrej Maffi

Nova Gorica

Z VAMI ŽE 20 LET
Hvala za zaupanje!

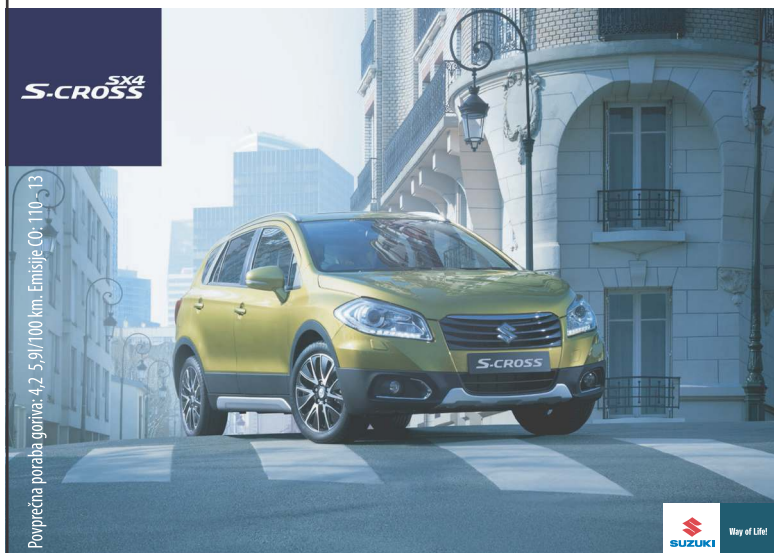
S-CROSS^{SX4} že od 15.900 €

**BREZPLAČEN KOMPLET ZIMSKIH
PNEVMATIK NA PLATIŠČIH**

Way of Life!

SWIFT
že za **9.199 €**

FINANCIRANJE: SWIFT 1.2 COMFORT 3V, CENA 9.199 EUR
POLOG 1.000 EUR, OBROK 128 EUR na 7 LET

Suzuki SWIFT: Povprečna poraba goriva: od 4,2-5,6l/100km, Emisije CO2 od 109-129 g/km.

AVTO VUGA d.o.o. | Prodaja vozil: 05/33 33 444 | Servis vozil: 05/33 33 440

Izobraženec s Prešernovim priznanjem brez dela

Šestindvajsetletni Deskljan Luka Mlekuž je lanskega aprila zaključil univerzitetni študij zgodovine s primerjalno književnostjo. Za svoje izvirno diplomsko delo je prejel Prešernovo priznanje. Kljub temu deli usodo z več kot 34 odstotki mladih, ki so dolgotrajno brezposelni. Zato se tudi sam ozira po možnostih v tujini. Čakajoč na delo, bloga. In to odlično.

Lea Širok, foto: Osebni arhiv Luke Mlekuža

Luka Mlekuž

Kakor je sam zapisal na blogu, je imel zelo lepo, brezskrbno in bogato otroštvo, zahvaljujoč čudovitim staršem. Šport in knjige je vzljubil že v osnovni šoli, pozneje se jima je pridružila še ljubezen do potovanj. In seveda študija. Od aprila 2013 je univerzitetni diplomirani zgodovinar in literarni komparativist. Da svoje delo jemlje resno, dokazuje njegovo diplomsko delo, v katerem je raziskoval šolstvo na območju Deskel in v Trstu, ter poskušal primerjati, kako je fašizem vplival na šolstvo v mestu in na podeželju. Ob tem je v nalogo vključil še kratko prozo Borisa Pahorja »Grmada v pristanu«, v kateri se tržaški pisatelj ukvarja prav z bojem primorskega človeka proti fašizmu.

Med drugim je naletel na primer, ko sta učiteljici v Plavah organizirali tajne tečaje slovenščine in razdeljevali glasilo Novi rod. Odkril je dokument šolskega nadzorništva, ki opisuje zasег tega gradiva in preiskavo obeh učiteljic, ki so ju nato, podobno, kakor ostale učiteljice iz okolice Deskel, premestili v južno Italijo. Sicer pa je bil Trst že v 19. stoletju bojišče slovenske in italijanske skupnosti. »Italijani so s svojim iredentizmom skušali izriniti Slovence iz kulturnega in političnega življenja. To se je seveda ostro nadaljevalo v času fašizma,« pojasnjuje Mlekuž. V protifašističnem delovanju so bili posebej angažirani tržaški učitelji. Za Primorsko je bilo

značilno, da so se fašizmu uprli vsi prebivalci. Tu ni bilo tako izrazitih ideoloških sporov kot v osrednji Sloveniji, ugotavlja, tudi duhovniki so denimo verouk pučevali v slovenščini. Za svoje znanstveno izvirno delo je 5. decembra 2013 na Univerzi v Ljubljani prejel Prešernovo priznanje. Drugi del zgodbe **Luka Mlekuža** pa je vzorčen primer današnje generacije mladih. Začel je iskati delo. »Svojo pot sem želel nadaljevati na svojem področju, kar se mi zdi logično in normalno. Zato sem že pred zaključkom študija prostovoljno delal v dveh muzejih. Poskušal sem dobiti izkušnje, sodelovati morda pri kakšnih projektih, ampak na žalost se ni izteklo, tako kot sem želel,« nam je povedal.

Javni ustanovi mlademu izobražencu za večmesečno delo nista povrnili niti stroškov za pot in malico. Poleg tega se je dodobra seznanil zgolj ... s fotokopirnim strojem. Sledilo je obdobje pisanja prošnje: »Pošiljal sem jih vsem ustanovam, ki se ukvarjajo s področjem mojega študija, od muzejev, do arhivov, knjižnic. Dobival sem več ali manj enake odgovore, da ne zaposlujejo zaradi zakona o uravnoveženju javnih financ. Nato sem se prijavljal na razpise za delovna mesta, ki jih objavlja Zavod za zaposlovanje. Prav vsi odgovori so bili negativni.« Začel se je ozirati po tujini. »Prihodnost je zelo negotova. Obstaja velika možnost, da se ne bo

odvijala v Sloveniji. Največ prošenj sem poslal po Evropi, iščem pa tudi drugod. Odšel bi vsaj za nekaj časa, da spremeniš okolje, da nisi ves čas v tej brezperspektivnosti, v tej sivini vsakdana,« pravi. To sivino, v kateri je finančno povsem odvisen od staršev, poskuša zapolniti z drugimi dejavnostmi. Izpopolnjuje tudi svoje znanje jezikov, piše blog. V tujini je za mlade kljub vsemu drugače poskrbljeno, poudarja Mlekuž: »Podjetja ponujajo plačana vajeništva, pripravništva od več mesecev do dveh let, ki mlade uvajajo v delo. Delodajalci v Sloveniji pa iščejo izkušeno delovno silo, s tri, pet in več let izkušnjami.« Njihova najbolj priljubljena tarča so študentje. »Plačajo jim kolikor jim hočejo,« dodaja »znebijo se jih kadar hočejo, in to čitno ustreza vsem. Mladim, da vsaj nekaj zaslužijo, delodajalcem, ker imajo brezpravno poceni delovno, država pa tako vsaj navidezno blaži brezposelnost in socialno stisko.« Tudi strategija za mlade ne bo prinesla novih zaposlitev, je prepričan. Dela ni niti na področjih, ki so še pred krizo veljala za deficitarna. Denimo, v gradbeništvu. Zato bi se za smer študija, ki jo je zaključil, ponovno odločil: »Čutim, da sem na tem področju dober, to mi je všeč, me veseli in ne vidim smisla, da bi študiral nekaj samo zato, da bi dobil delo, ki ga na koncu mogoče ne bi niti imel.« Edini izhod so po njegovem spodbude gospodarstvu. Predvsem manjšim podjetjem. Ta bi morala biti oproščena davkov, denar bi začel krožiti, to bi omogočalo tudi odpiranje delovnih mest. Tudi javna dela, ki jih ponujajo lokalne skupnosti, so le kratkoročna rešitev, poudarja. Nekaj majhnih sprememb so sprožile vstaje: »Upor je prinesel predvsem javni diskurz, ljudje se več pogovarjajo, tudi mladi. Teh ni nikoli preveč zanimala politika, in jih še vedno ne, a sedaj se med ljudmi vsaj več govori o tem, bolj se gleda pod prste politikom, državi.« Če se bo kaj premaknilo na bolje, pa bomo šele videli, realistično ugotavlja Mlekuž.

V brezposelnem delu njegove generacije prevladuje pesimizem: »Ne vidimo rešitve. Tudi razmere, dogajanje v Sloveniji in po svetu ne kažejo na izboljšanje situacije. Na žalost.« Pripravljen je prijeti prav za vsako delo, dodaja, ne pa več volontersko. V blogu je stisko ob dolgotrajni brezposelnosti opisal kot »skrivno govorico brezposelnih«.

Kakšna je, pa lahko sami preberite na blogu razmišljujočega mladega intelektualca.

Najdete ga na povezavi:

<http://lukamlekuz.wordpress.com/>

Njegovo diplomsko delo pa je dosegljivo na

<http://www.sistory.si/SISTORY.ID:20235>.

O vprašanju brezposelnosti mladih bo govor tudi na razpravi s številnimi gosti, ki jo 25. aprila ob 19h organizira Klub kanalske mladine.

V prostorih kluba, seveda.

Vabljeni!

Miran Ipavec: 305.350 km štoparskih prigod

Kanalca Mirana Ipavca že poznamo kot ekonomista, podjetnika, celo kot župana, v teh dneh pa se nam s svojo knjigo razkriva predvsem kot popotnik. O svojih štoparskih prigodah in razmišljanjih je namreč nedavno izdal knjigo in v njej v 47 zgodbah opisal svoje 305.350 kilometrov dolgo avtoštoparsko življenje.

Nataša Bucik Ozebek, foto: Osebni arhiv Mirana Ipavca

Pravi, da je to njegova prva svetlobna sekunda – približno toliko kilometrov namreč svetloba prepotuje v eni sami sekundi. Sam je za pot, ki bi se sedemkrat vila okrog sveta, sicer potreboval trideset let. A pravi, da avtoštoparskih prigod še ni konec. Odnehal bo, ko mu bo uspelo v treh dneh preštopati 17 evropskih držav, v treh dneh obiskati sedem evropskih prestolnic na črko B oziroma v treh dneh dvakrat priti do Nizozemske in nazaj. Tudi sam priznava, da to ne bo ravno lahko in se zato še ne nadeja, da bi svoj popotni nahrbtnik, obvezna šal in klobuk ter zvezek z napisi mest kaj kmalu pospravil v kot. Bodo pa ti predmeti zagotovo dobili mesto v avtoštoparskem muzeju, ki ga spomladi odpira v Kanalu, tik ob kamnitem mostu v prostorih bivše trgovine Mija. V njem obljudlja kotiček za srečevanja in mogoče celo za prostor za ponovno spodbuditev avtoštopanja, ki vse bolj izumira.

Ipavčeva avtoštoparska saga se je začela leta 1984 s koncertom glasbene skupine Queen v Milanu. Na pot iz Kanala se je podal z dvignjenim palcem. Po koncertu ga ni bilo domov, odpravil se je naprej v Francijo na trgatev, da bi kaj zaslužil in se obenem učil jezika, končal pa med pomarančami v Španiji. Na svoji prvi avtoštoparski poti je bil polnih pet mesecev. Dovolj, da ga je avtoštop povsem zasvojil in nikoli zares izpustil iz rok. Tudi ko je bil župan ali direktor podjetja, je marsikateri petek kravato in belo srajco zamenjal za popotniška oblačila in se za konec tedna odpravil v katero od evropskih držav. „V nekem obdobju sem celo mislil, da sem dejansko popotnik, ki se le preoblači v župana ali direktorja,“ se smeje.

In po vseh teh letih ima v knjigi kaj povedati. Od tega, kako so mu ustavljali kamionarji, traktoristi, vozniki reševalnih vozil, smetarji, celo voznik pogrebne vozila in kolesar pa do najhitrejšega voznika, ki je po cesti drvel z 280 kilometri na uro. Če bi že moral izbirati najlepše med vsemi 6000 in več vozili, ki so mu ustavila, bi izbral belega rolls – roycea letnik 1958. Z njim mu je v Salzburgu ustavil mladi Iranec. Tudi Nemke in njenega dvotaktnega trabanta še ni pozabil. Ob tem so se mu seveda dogajali tudi nenavadni šoferji, eden je vozil miže, drugi s pištolo za pasom...

„Kakšno nelagodje je že bilo kdaj, nikoli pa nisem niti ene same sekunde obžaloval, da sem šel na pot,“ prizna.

Zadnja štoparska prigoda ga veže z nesrečno Ukrajino. Lani je tja odštopal trikrat in razume, zakaj so ljudje nezadovoljni. „Meja je zaprta, za pot v Evropsko unijo čakajo po 12 ur, ne želijo si takšnega življenja, želijo si razvoja, želijo si v Evropo,“ pravi. Med najboljše države za štopanje uvršča Irsko, Veliko

Britanijo, Nemčijo in Romunijo, najbolj neradi pa razen Fincev ustavljajo Skandinavci. Njegova „romarska“ pot ga pogosto vodi na Nizozemsko in v Amsterdam. Zakaj? „Ker je od slovenske do nizozemske meje natančno tisoč kilometrov, poleg tega je Nizozemska nadvse hvaležen cilj. Delati moraš res velike napake, da v 24 urah ne prispeš tja,“ pravi. Res samo to? „Da“ pravi Ipavec, „štopam skoraj izključno zaradi štopanja samega. Pomembnejša kot cilj se mi zdi pot. Na njej tekmujem sam s sabo, s časom.“

Ko so se njegovemu podjetju Eurokabel v Ligu začeli pisati težki časi, je spisal ničkoliko prošenj državi, ministrstvu in občini, odgovora ni bilo. „Sedaj ugotavljam, da je bilo vse to zaman. Na koncu sem moral napisati

Ta fotografija je redkost: v Kanalu boste namreč Mirana Ipavca težko srečali štopati. Njegova pot se največkrat začne pred karavanškim predorom.

knjigo in se krize lotiti na inovativen način,“ pravi. „Vse skupaj je ena velika borba. Tako kot greš sredi Nemčije ali Romunije sredi noči in v ledu štopat, je borba tudi v poslu. Potovanja so mi dala to, da se znam boriti. Vem, da je nekje izhod. Nek nemški avtoštopar je nekoč zapisal, da je slišal veliko zgodb o tem, koliko časa je nekdo nekje štopal, še nobene zgodbe pa ni zasledil, da bi nekdo tam tudi obstal. To je tudi nauk za življenje, vedno je izhod,“ pravi

Ipavec. Knjigo je namreč napisal tudi z željo, da bi lahko z njenim izkupičkom poplačal dolgove in znova oživil podjetje v Ligu.

Knjigo Mirana Ipavca Avtoštoparske zgodbe – moja prva svetlobna sekunda je moč kupiti v slaščičarni Rafaelo v Kanalu, bifeju Tanja v Desklah ali na spletni strani www.autostop.si.

30 let avtoštopa v številkah:

- število preštopanih kilometrov: 305.350 kilometrov
- število obiskanih evropskih držav: 38
- najdaljše potovanje: 9200 kilometrov (do Nordkappa)
- najhitrejša vožnja: 280 km/h, audi, Nemčija
- največ preštopanih kilometrov v enem dnevu: 1800 (Jesenice – Amsterdam – Würzburg)
- najdaljša avtoštoparska odprava: leto 1984, pet mesecev, Kanal – Milano – Francija – Španija
- nikoli preštopana pot: od Kanala do slovenske Obale

Ustvarjalna moč Primoža Kožuha

Park Pečno predstavlja urejen gozd javnega značaja nad novim naseljem Pečno v Kanalu. Skozenj poteka stara pot iz Kanala na Lig, ki je priljubljeno sprehajališče domačinov, predvsem do kapelice device Marije. Sicer pa je pot tudi del tematske poti, ki povezuje tri Marijina svetišča.

Petra Paravan, foto: Osebni arhiv Primoža Kožuha

Primož Kožuh navdušen gorski kolesar
Foto: Mitja Madon

Gozd na površini petih hektarov je v zasebni lasti pobudnika Parka Pečno, **Primoža Kožuha**. Otroštvo je preživel v Šempetru. Po gimnaziji se odloči za študij stomatologije v Ljubljani. Med študijem kar trikrat poskuša s sprejemnimi izpiti na Akademijo likovnih umetnosti: prvič za štos, drugič iskreno zares, tretjič iz trme. A niti v tretje ne gre. V tem času se pridruži likovni sekciji KUD dr. Lojze Kraigher Univerzitetnega kliničnega centra in Medicinske fakultete ter večkrat sodeluje na skupinskih razstavah. Kljub temu ima potem ko mu ukradejo sliko s skupinske razstave, še vedno občutek, da ima talent in da bo uspel. Svojo prvo

samostojno razstavo postavi leta 1989 v avli Medicinske fakultete v Ljubljani. Amatersko risanje in slikanje počasi preraste okvir danega talenta. Poglobljanje v iskanju slikarskega izraza in lastnih sporočil nadaljuje ob pomoči akademskega slikarja **Leona Koporca**. Marca 1990 v Galeriji Bažato v Šempetru postavi na ogled slike in risbe. Leto kasneje pod okriljem UKC v Ljubljani ob desetletnici delovanja KUD Lojze Kraigher izide knjiga *Ars Medici*, zbornik likovnih in literarnih del UKC in Medicinske fakultete, v kateri Kožuh predstavi sliko z naslovom *Maska*. V začetku leta 1992 ima kar dve samostojni razstavi, in sicer na

Cesti in na Sevniskem gradu.

Kasneje združuje poklic zobozdravnika in slikarstvo, dokler ne ugotovi, da je v slikarstvu izpel svoje globoke mladostniške misli in da je iskreno slikarstvo zelo zamudno delo ter njegov talent zelo povprečen. Med študijem v Ljubljani spozna **Lijano** iz Sevnice in jo kasneje kot partnerko v zasebnem življenju ter kolegico pripelje v Novo Gorico. Tu živi do specializacije, ko se skupaj z **Maticem** vrneta za tri leta v Ljubljano. Tam se navduši za gorsko kolesarstvo in prekolesari večino izmed 104 strmih kolesnic iz takratne biblije gorskega kolesarstva. Kasneje prekolesari še preostanek, izogne se le kočevskemu predelu, ker se od otroštva boji medvedov. Tudi pri tem ima občutek, da je dober, dokler na edinem MTB (mountain bike – gorsko kolesarskem) maratonu, ki se ga udeleži, ne ugotovi, da so bili prvi že v cilju, ko je on bil šele na vrhu ture na pol poti. Ponosen pa je na čas, ki ga je nekoč dosegel na edinem pol maratonu, ki ga je tekmovalno odtekel.

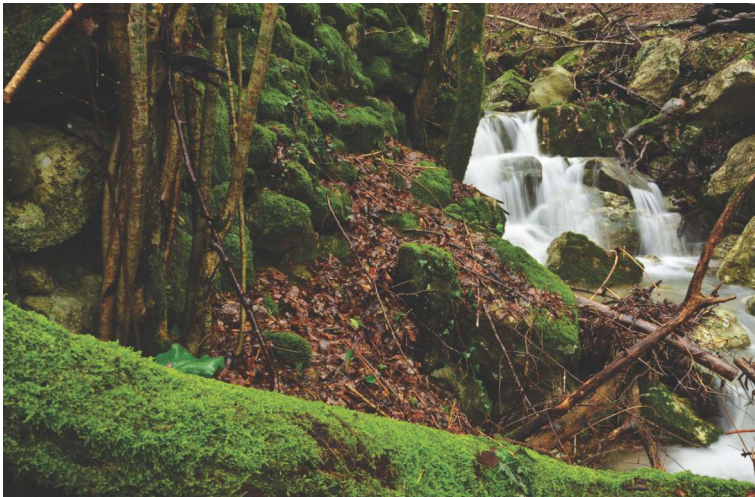
Po specializaciji se vrnejo v blokovsko stanovanje v Novo Gorico in kmalu zatem kupijo zapuščeno hišo sredi gozda na Pečnu nad Kanalom.

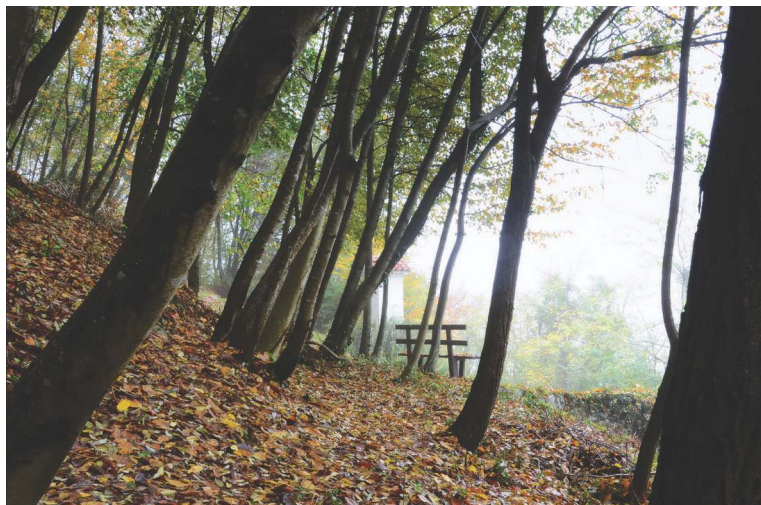
Tako se jima uresniči večletna želja, da bi zaživela v naravi.

S čiščenjem zaraščenega sveta ustvarjata park. Podreta odmrli oreh, iz katerega Primož izoblikuje več objektov.

S tem sledi začetni ideji o nekakšni forma vivi sredi urejenega parka po zgledu nekaterih muzejev, ki so ju navdušili na preteklih potovanjih po Evropi (Fondation Maeght – Francija, Kröller-Müller Museum – Nizozemska, Louisiana Museum of Modern Art – Danska).

Sčasoma hiša ne pristoji več okolici, zato se odločita za temeljito prenovu. Porušita staro ter zgradita novo.

Večletna gradnja upočasni urejanje okolice ter predstavlja stresno obdobje, ko naivna po naravi spoznata več kot 50 boljših in slabših, poštenih in nepoštenih mojstrov. Boljši jima ostajajo v lepem spominu, mednje vsekakor sodita lokalna mojstra za vse **Miran** in **Marko**. S hišo so na koncu zadovoljni, zaenkrat jim še ne zamaka. Mineva leto dni, ko so se dokončno poslovili od logistične komoditete Nove Gorice ter nezahtevnosti vzdrževanja stanovanja in od jutra do naslednjega jutra začeli uživati v neposrednem stiku z naravo ter ljudmi. Le dan je tu vsaj za dve uri krajši kot v Novi Gorici.

Zdaj se Primož ponovno posveti urejanju okolice. Vsek poti nad strugo potoka pomeni ključni trenutek za nastanek ideje o Parku Pečno. S tem se je pridobilo neposreden dostop s ceste do platoja parka ter hkrati atraktiven zaključek MTB spusta, kar je bil Primožev primarni cilj. Za otvoritev tega odseka si istočasno ob neki drugi priložnosti zamislijo simbolično DH (down hill) tekmo, pretežno po obstoječi pešpoti, na katero se je odzvalo veliko fantov. Žal, so morali tekmo zaradi močnega naliva tik pred zdajci odpovedati, **Mitji Madonu** pa je takrat z vrha proge še uspelo posneti nekaj odličnih fotografij, med katerimi je ena dobila več nagrad. Dober odziv kolesarjev je Primožu vлил dodaten zagon trasiranja preostalih 600 metrov proge, ob tem pa tudi razmišljanja, kako bi še lahko animirali delček gozda nad naseljem. Forma viva je bila glede na prej povedano logična prva opcija. Prav tako logična je bila tudi izbira tehnike forma vive glede na tradicijo, ki jo

keramika ima v Kanalu. Formo vivo je Primož dojemal kot možnost razširitve že tako bogate dejavnosti **Kluba keramikov** ter s tem možnost njihove širše prepoznavnosti. O prvi razstavi se dogovorijo na njihovem rednem srečanju, ki je potekalo v parku. Še pred načrtovano razstavo postavijo po obrobju parka keramične moške figurice, ki so sicer bile izdelane za neko drugo priložnost in so park zaznamovala skoraj še bolj kot kasnejša razstava. Ob teh dveh glavnih vsebinah parka se s prijatelji simpatizerji ideje o Parku Pečno domišljajo še drugih. V projekt so postavili ureditev gozdne učne poti, postavitev ptičjih krmilnic in valilnic, keramične delavnice za slepe in slabovidne, prirejanje kulturno družabnih srečanj.

Trenutno je v parku postavljena razstava keramike ter speljana MTB proga, ki je sicer funkcionalna, vendar potrebna sprotih dodatnih izboljšav. Odziv obiskovalcev je, glede na zapisana mnenja na tabli vtisov ter njihovo številčnost, dober in vliva vero, da zastavljena ideja o parku ni tako iluzorna, kakor se včasih Primožu zazdi. Zelo pomemben je zanj dober odziv v samem naselju Pečno, kar daje slutiti, da bi to lahko bil projekt celega naselja. V kratkem

načrtujejo ustanovitev društva (konkretno, že obstoječe društvo Ozon s sedežem v Krstenicah naj bi se preoblikovalo v Park Pečno) in s tem nekakšno legalizacijo dejavnosti ter možnost prijave na razpise, kar bi pospešilo ureditev parka in širitev dejavnosti. Park ima možnost teritorialne in vsebinske širitve tudi na bližnje parcele ter s tem prispevati k širitvi turistične ponudbe občine Kanal. Primož si želi, da bi se društvu pridružilo čimveč ljudi z idejami, kako dodatno obogatiti življenje v parku.

Kdor Primoža pozna, ve, da je tankočutna in pronicljiva osebnost z ustvarjalnim nemirom. Prav ta nemir pa prispeva k idejam, ki jih Primož vztrajno in natančno domisli ter privede do uresničitve. Zato lahko rečemo, da je Primož Kožuh pravi ustvarjalec.

OGREVANJE IN HLAJENJE S KLIMATSKO NAPRAVO

MITSUBISHI ELECTRIC je japonski proizvajalec, ki potrošniku ponuja širokopaletno izbiro klimatskih naprav. Na osnovi idej zenovske filozofije je razvil serijo klimatskih naprav Kirigamine Zen. Model z ravnimi linijami je idealen za moderno opremljene prostore, ki so kot iz škatlice. Dobavlja se v beli, črni in srebrni barvi, kar omogoča izbiro stila skladnosti ali kontrastnosti.

Ključne lastnosti nove stenske klimatske naprave MSZ-EF VE2:

- enostavno daljinsko upravljanje s pomočjo časovnika
- razred sezonske energetske učinkovitosti pri hlajenju A+++
- razred sezonske energetske učinkovitosti pri gretju A++
- filter zraka, filter proti slabim vonjavam in bakterijam, antialergijski encimski filter
- neslišno delovanje, le 21dbA zvočnega tlaka pri izbiri tihega načina delovanja
- ogrevanje do zunanje temperature -15°C (in do -20°C pri izbiri zunanje naprave model VEH)
- hlajenje do zunanje temperature 46°C

Informacije o novem modelu poiščite na našem razstavnem prostoru št. 9 v marmorni dvorani sejma DOM v Ljubljani, od 11. do 16. marca 2014. Prisrčno vabljeni na obisk in strokovni posvet.

Uvoz in distribucija klimatskih naprav in toplotnih črpalk
VITANEST d.o.o., NOVA GORICA | tel.: 05/338 49 99 | e-pošta: vitanest@vitanest.si

brezplačna telefonska številka za uporabnike

www.vitanest.si

Skoraj polovica gospodinjestev brez vodomera

Kanalska občinska uprava je na seji občinskega sveta v začetku marca predstavila strategijo oskrbe s pitno vodo. Kakor je pokazala analiza, v občini ni dovolj izdatnega vodnega vira, iz katerega bi lahko oskrbovali vse prebivalce. Težave zaradi razdrobljenega omrežja že rešujejo tudi z združevanjem vodovodov, več pa bo potrebno narediti pri varčevanju s to pomembno dobrino.

Lea Širok, foto: Toni Dugorepec

Pomemben del strategije oskrbe s pitno vodo je analiza trenutnega stanja. Ta je pokazala, da kanalska občina, ki je tudi geografsko razvejana, ne premore vodnega vira, ki bi z izdatnostjo zagotavljal zadostne količine vode za oskrbo vsega prebivalstva. Namesto tega, je v občini kar sedemindvajset vodovodnih sistemov, ki se napajajo iz 39 vodnih virov, treh vrtin, reke Soče in iz vodovoda novogoriške občine.

Veliko število vodovodnih sistemov je seveda bolj zahtevno za zagotavljanje kakovostne pitne vode in zadostnih količin. Velike so tudi izgube v cevovodih, nam je povedal vodja režijskega obrata kanalske občine **Vinko Medvešček**: »Veliko več napora je potrebno vložiti tudi v pripravo pitne vode, ki je skladna z zakonodajo. Če bi bila ta priprava poenotena v eni vodarni, bi to zelo poenostavilo in olajšalo delo upravljavcu.«

Težave z razdrobljenim vodovodnim omrežjem nameravajo reševati z združevanjem posameznih vodovodnih sistemov. »Iz analize stanja izhaja, da je tam, kjer je to mogoče, posamezne vodovode smiselno združevati. V občini Kanal to tudi že počnemo. Na vodovod Kanal smo povezali že vodovod Bodrež in vodovod Morsko, kmalu bo nanj navezan tudi vodovod Gorenja vas,« je pojasnil Medvešček.

Tako bodo okrog 40 odstotkov prebivalstva občine oskrbovali iz enega vodovodnega sistema. Strategija oskrbe s pitno vodo predvideva skupno vodarno tudi za južni del občine, ki bi prav tako oskrbovala okrog 40 odstotkov prebivalstva. Nanjo bi navezali vse manjše obstoječe vodovode na območju Krajevne skupnosti Anhovo – Deskle. Posebej občutljivi so vodni viri v višjih predelih občine, saj jih večina v sušnih obdobjih ne zagotavlja dovolj pitne vode.

Prebivalce Kanalskega Kolovrata oskrbujejo vodovodi Lig, Kambreško, Srednje in Melinki. Vendar v času suše pitno vodo na to območje običajno dovažajo. Na Banjški planoti je zgrajen vodovodni sistem Kanalski Vrh. Tudi tu ob suši ni dovolj vode. V gradnji je vodovodni sistem Kal nad Kanalom-Levpa, je povedal Medvešček: »Vodo smo pripeljali do Kala nad Kanalom, kjer ni težav z izdatnostjo vira. Trenutno je v fazi projektiranja gradnja omrežja proti Levpi. Prav Levpa in Seniški Breg sta območji, kjer je pokritost vodne oskrbe iz javne službe zelo omejena. Obstoječi vodovod Levpa oskrbuje 70 ljudi. Je tudi zelo občutljiv vir, saj je v suši vodo prav tako potrebno dovažati.«

Vinko Medvešček

V strategiji so prevideni tudi ukrepi za zmanjšanje izgub pitne vode. Te so precejšnje, ocenjuje Medvešček, vendar ne presegajo povprečnih vrednosti iz drugih primerljivih lokalnih skupnosti. Sicer pa v kanalski občini vsako leto obnovijo del vodovoda ali celo posamezen vodovod v celoti, tako da dotrajano infrastrukturo redno zamenjujejo. Kljub temu, ne uspejo zamejiti vseh izgub.

»Deloma so za to krive izgube v vodovodnih sistemih, deloma pa prekomernaporaba pitne vode preko priključkov, ki niso opremljeni z vodomeri,« poudarja Medvešček.

Vodomerov nima še skoraj polovica odjemalcev. Zakonodaja določa, da jih bodo vsi morali vgraditi do leta 2017. V prehodnem obdobju bo vodarino še vedno mogoče plačevati v obliki pavšala, vendar naj bi se za tiste, ki vodomerov ne bodo pravočasno vgradili, močno povečal. Posamezno gospodinjstvo naj bi, ne glede na število članov, tako plačevalo 1,2 kubična metra vode na dan.

»Tako da bodo ljudje sami zainteresirani, da se jim vgradi vodomere,« dodaja Medvešček.

Občina Kanal vgrajuje števec vzporedno s prenovo vodovodov ali z gradnjo novih, vsak odjemalec pa

si lahko odjemno mesto že sedaj sam opremi z vodomrom, tako da se voda obračunava po dejanski porabi.

Kanalski občinski svetniki so v začetku marca potrdili višje cene vodarine. Namesto dobrih trideset centov na kubični meter naj bi gospodinjstva od maja plačevala 46 centov, pavšal pa se bo s sedanjih 4,10 evra na osebo, zvišal na 6,83 evra.

Kljub temu, bo vodarina v kanalski občini še vedno med najcenejšimi. V Novi Gorici denimo za porabljen kubični meter pitne vode odštejejo več kot dva evra, nekaj več kot evro pa v Ajdovščini in Tolminu.

Pohod XXX. divizije v Benečijo

V Morskem so prvega februarja slovesno obeležili 70-letnico pohoda XXX. divizije v Benečijo. Pomen pohoda več kot 2000 borcev in bork je bil simbolno-političen. Utrdil je izhodišča za pogajanja o bodoči meji in spodbudil organizirano delovanje slovenske skupnosti v Italiji. V zgodovino se je zapisal tudi zaradi nočnega prečenja Soče s 30. na 31. januar 1944.

Tekst in foto: Lea Širok

Slavnostni govornik dr. Jože Pirjevec

Pohod XXX. divizije v Benečijo je bilo eno najbolj epskih dejanj slovenske narodnoosvobodilne borbe,« je v Morskem poudaril slavnostni govornik dr. **Jože Pirjevec** in spomnil na prečenje ledene Soče ter izjemno mrzlo zimo, s temperaturami do -15 stopinj Celzija. V enkratnem podvigu na ozemlju, ki ga je dobro varovalo okrog 4000 pripadnikov nacistične vojske, je sodelovalo več kot dva tisoč borcev in

bork, med njimi so bili tudi sovjetski vojaki, ubežniki iz taborišč in zaporov. Enkratni podvig se je umeščal v čas odločilnih zgodovinskih dogodkov. Fašistična Italija je kapitulirala, Pokrajinski narodnoosvobodilni odbor je razglasil priključitev Primorske: »Nihče si ni delal iluzij, da bo lahko udejanjiti voljo slovenskega naroda, da si na zahodu zakoliči svoje meje, čeprav so Roosevelt, Churchill in Stalin partizansko gibanje

Skupina „partizanov“ z raperjem Nikolovskim in prvoborcem Osvaldom Močnikom

priznali kot vojaško silo, ki jo je treba upoštevati kot del proti hitlerjevske koalicije.« Zato je bil cilj pohoda z vojaškim dejanjem utrditi pogajalska izhodišča za mejo z Italijo, ki jih je oblikoval v ta namen ustanovljen Znanstveni inštitut. Pirjevec je pojasnil, da je XXX. divizija po nalogu glavnega štaba prepotovala vso Beneško Slovenijo, tako da bi prebivalstvo od blizu videlo, kakšna je partizanska vojska. Glavni namen pa je bil:

»Združiti in osvoboditi Slovenijo tudi tam, kjer je bila naša beseda skoraj celo stoletje zaničevana in tlačena. Ni pretirano reči, da je slovenska beseda danes v Benečiji bolj živa kot kdajkoli prej tudi zaradi slavnega in drznega pohoda, ki se ga spominjamo.« Zahodni zavezniki so na koncu sicer zaščitili interese poražene Italije in meja je presekala enotno slovensko etnično ozemlje, vendar je partizanska vojska »z argumenti znanstvenega inštituta, borbeno zagnanostjo in množično podporo prebivalstva uspela premakniti mejo močno na zahod in združiti velik del slovenskega ozemlja«, je povedal Pirjevec. Kljub temu, da je Benečija tudi zaradi organiziranega partizanskega upora po drugi svetovni vojni morala skozi svinčena leta, so se razmere nato izboljšale: »Danes živimo v Evropi odprtih meja. Sožitje med Slovenci in Italijani oziroma Furlani, ki je še danes krhko, ker so rane še žive, je treba gojiti kot dragocen dosežek skupnega napora in dobre volje.« V Evropskem prostoru pa moramo gojiti samozavest, izvirajočo iz velike zgodovinske tradicije NOB in njene državotvorne dediščine, je še dodal Pirjevec in zaključil, da je XXX. divizija na pohodu »ponesla slovenske zastave vse do obronkov Furlanije«. Ob spominu na podobne zgodovinske dogodke pa je potrebno tudi vsakodnevno krepiti vrednote svobode in enakosti, ki so dediščina NOB-ja, je udeleženec nagovorila **Jole Namor**, novinarka Novega Matajurja in predsednica paritetnega odbora za vprašanja slovenske manjšine v Italiji. To velja še posebej ob nevarnosti, ki jo Evropi prinašajo naraščajoči in politično vse uspešnejši populizem, nacionalizem in ksenofobija: »Tega nevarnega ozračja se moramo zavedati. Evropo vsi čutimo oddaljeno, preveč birokratsko, a je naš skupen dom. Odgovornost vsakega od nas je, kakšen bo ta dom.« Zato je še kako potreben zgodovinski spomin, je nadaljevala Namorjeva: »In dolžnost vseh demokratov in naprednih ljudi je aktivno se zavzemati za to, da se ideali svobode, enakosti in solidarnosti, ki so dediščina odporniškega gibanja vsak dan in povsod uveljavijo.« NOB je imela pomembno vlogo za samozavest in organiziran upor v Benečiji. »Mi smo govorili, peli in molili po slovensko, a nismo bili organizirani, se nismo zavedali svojega slovenstva. Šele NOB je vzbudila v nas zavest, ponos in dostojanstvo, željo in zahtevo, da se tudi v Benečiji ustanovi nekaj, kar je slovenskega, kar je našega,« je poudarila Namorjeva. Pojasnila je še, da brez partizanskega gibanja tudi organiziranega povojnega delovanja Slovencev v Benečiji ne bi bilo, »saj so bili prav bivši partizani v povojnem času pobudniki narodnopolitičnega in kulturnega delovanja pri nas.« Časopis Matajur je začel izhajati prav na njihovo pobudo. Temu je sledila ustanovitev dvojezične šole v Špetru in naposled zaščita slovenske manjšine v Italiji.

Mlada harmonikašica Pia Likar

Pripadniki Slovenske vojske

Predsednik krajevne organizacije ZB Kanal **Franko Pavlin** je v nagovoru dejal, da je »slovesnost priložnost, da se spomnimo bork in borcev, ki so s pohodom v Benečijo izkazali visoko narodnostno zavest, domoljubnost in neizmerno željo po svobodi in uporabi maternega jezika v javnem in zasebnem življenju. Prav tako je prav, da se spomnimo bork in borcev, ki niso bili slovenske narodnosti in se jim z iskrenim spoštovanjem zahvalimo za njihov prispevek v boju proti okupatorju«. Spomin na zgodovinsko dogajanje pa naj bo tudi opomin, da se takšne grozote ne smejo več ponoviti, je zaključil Pavlin. Zbrane je pozdravil tudi župan **Andrej Maffi**, ki je govor zasnoval bolj na aktualnih političnih tematikah, predvsem kritiki na davek na nepremičnine. Opozoril je, da vseh županov, zaradi posameznih primerov, ni mogoče obtožiti korupcije. Številni župani spoštujejo zakone, je dejal, na goriškem, pa si skupaj prizadevajo, da bi »šli v pravo smer«. Na tiskovni konferenci, ki je napovedala prireditve, pa je povedal: »Dogodek ponuja veliko simbolike: simboliko dveh bregov, simboliko prehoda čez reko, sodelovanje vojske in civilistov, zamejstva, ki ga ni več, ker ni meje. Mislim, da je tema veliko širša, kot je bil sam prehod pred 70 leti.« Obenem je izrazil zadovoljstvo, ker se je vojska odzvala na povabilo za sodelovanje na prireditvi, saj je dogodku

dala sodoben pečat. Na slovesnosti so podelili priznanja ZBZ NOB, nato pa je delegacijavence odnesla k spomeniku XXX. divizije, ki ga je oblikoval kipar Negovan Nemec.

Priznanja so prejeli: zlato plaketo ZBZ NOB so podelili **Stanetu Pliberšku**, srebrno plaketo ZBZ NOB predsedniku krajevne organizacije Zveze borcev Franku Pavlinu, priznanje za praporščake ZBZ NOB pa je dobil **Bruno Pavšič**.

Čeprav nekoliko daljši, je kulturni program navdušil prisotne, ki so šotor v športnem parku Morsko napolnili do zadnjega kotička. Oblikovali so ga **učenci kanalske osnovne šole, MPZ Kazimir Nanut, MePZ Jože Srebrnič**, pevka **Marjeta Popovski** in člani **Kulturno zgodovinskega društva Triglav**. Za konec sta se zbora združila in skupaj s stoječo množico zapela primorsko 'himno' Vstajenje Primorske.

Nič manj zanimiv ni bil dopoldanski del obeleževanja 70-letnice pohoda, ki je bil med drugim tudi ena osrednjih letošnjih prireditev ZBZ NOB. Pripadniki alpsko-izvidniškega voda 132. gorskega polka Slovenske vojske so namreč pri točki, kjer so borci XXX. divizije prečili Sočo, izvedli vajo, na kateri so predstavili preboj sovražnikovih črt. Prečanju Soče pa so se na dan slovesnosti morali odpovedati, saj je reka zaradi obilnih padavin močno narasla. Vajo si je kljub

močnemu dežju, vetru in nizkim temperaturam ogledalo veliko ljudi, med katerimi je bilo opaziti tudi pripadnike mlajših generacij.

Pripadniki XXX. divizije IX. Korpusa so v noči s 30. na 31. januar 1944 ob prihodu v dolino prebili sovražnikove črte, prečkali Sočo, ki jim je segala do pasu, se mokri prebili do Lige in nato preko Idrije prodrli v Slovenko Benečijo. Pri prečanju reke so sodelovali trije vodiči iz Morskega. Med njimi je bil tudi **Jože Valentičič - Pepi**, ki danes živi v Kanalu. Osrednjo slovesnost ob 70-letnici pohoda, ki je s sodelovanjem pripadnikov Slovenske vojske povežala preteklost in sedanost, je pripravila Krajevna organizacija ZBZ NOB v sodelovanju z Občino Kanal ob Soči, Krajevno skupnostjo Kanal, Območnim ZBZ NOB Nova Gorica in odborom XXX. divizije IX. korpusa NOV Slovenije. Poleg nekaterih udeležencev pohoda v Benečijo, praporščakov, županov iz sosednjih občin, predstavnikov ANPI iz videmske in goriške pokrajine, predstavnikov glavnega odbora ZBZ NOB, društva TIGR, veteranov vojne za Slovenijo in pripadnikov Slovenske vojske, se je slovesnosti udeležil tudi namestnik vojnega atašeya Ruske federacije.

Za sofinanciranje celotne izvedbe pa je poskrbelo vseh šest goriških občin.

Marjeta Popovski

Praporščaki s podmladkom

Spomin na 70. obletnico požiga vasi Srednje

V petek, 7. marca, je v prenovljenem domu Mihaela Gabrijelčiča potekalo srečanje krajanov in obeležitev 70. obletnice požiga Srednjega. Proslavo je z uvodnim pozdravom pričel predsednik KS Kambreško Anton Klemenčič.

Tekst in foto: Dora Ravnik

Ivica Gabrijelčič

Sledil je govor **Ivice Gabrijelčič**, žene **Borisa Gabrijelčiča** – sina pokojnega **Mihaela**

Gabrijelčiča. V govoru je omenila, da je minilo 70 let od težkega obdobja žalostnih, a vendar pomembnih dogodkov na Kanalskem Kolovratu in še posebej za območje Srednjega z okolico. Povedala je tudi, kako so esesovci 22. februarja aretirali očeta Mihaela. Pred odhodom je otrokom naročil naj bodo pridni in poštene, saj "bo naslednji dan odšel k mami v nebesa". Odpeljali so ga v skedenj na sredini vasi in ga zverinsko mučili.

Naslednje jutro je mežnar opazil, da njegovo golo telo leži v grmovju, črno od podplutb in ran. Pokopali

so ga na domačem pokopališču. Otroci, ki so ostali brez obeh staršev, so se morali podati v svet. Ponosni na svojega očeta so hvaležni krajanom, da ohranjajo njegov spomin. V spomin na vse padle so predstavniki krajanov položili cvetje k spomeniku žrtvam.

Na prireditvi je nastopila citrarska skupina **Strune mile** iz Nove Gorice, ki pod mentorstvom **Janke Frančeskin** uspešno nastopa na proslavah in praznovanjih v domovih starejših občanov, vrtcih, zavodih za invalidno mladino in prireditvah humanitarnih organizacij.

Prisotne je nagovorila tudi predsednica društva Globočak **Natalija Melink**. Nastopili so tudi člani gledališke skupine z recitalom. Drugi del so odprli otroci, ki so svoje pesmi posvetili ženam, materam in dekletom. Nastopili so Bine, Lara, Maša in Nina. Po končanem uradnem delu so nam članice skupine Strune mile zaigrale še sklop dalmatinskih pesmi. Sledilo je prijetno druženje vseh prisotnih.

Komemoracija ob 70. obletnici padlih

Po krutem žledu v začetku februarja je na kraj Deskle posijalo tudi sonce. Ravno na tisti dan, 13. februarja 1944, ko so pred 70. leti izgubili moža, sina, brata, soseda in tovariša.

Tekst in foto: Božo Lovišček

V dopoldanskem času je krajevna organizacija ZB Deskle z osnovno šolo, taborniškimi rodom Odporne želve in harmonikarji pripravila komemoracijo pred kulturnim domom v Desklah. Zbralo se je veliko vaščanov, ki so prisluhnili programu, ki je bil pripravljen na temo ubitih krajanov tistega časa. Po uvodni pesmi "Šivala je deklica zvezdo" pevskega zbora osnovne šole Deskle je sledil opis o poboju krajanov, ki ga je v nagovoru podal predsednik organizacije Zveze borcev. S pozdravno besedo se je

na ta dogodek spomnil tudi predsednik krajevnih skupnosti, ki je lepo povezal takratni dogodek in današnji čas. Vrstile so se recitacije, pa tudi zvoki harmonike. Ob zaključku smo v spremstvu praporjev, tabornikov in krajanov odnesli venec do spomenika na desnem bregu reke Soče. Z minuto tišine in pozdravom praporščakov smo se poslovili od padlih krajanov. Spomnili smo se tudi na članice ubite družine Jug v bližnji vasi Skale. Delegacija je v spremstvu tabornikov odnesla rože na obeležje ob

železniški progi. Po vojni, leta 1948, je bila v kraju ustanovljena organizacija Zveza Borcev NOB. V naslednjem desetletju so se odločili in postavili spomenik padlim v drugi svetovni vojni na tem območju in tam smo ga ohranili do danes. Leta 1979 pa je krajevna skupnost sprejela sklep, da bo datum 13. februar postal dan praznovanja v krajevni skupnosti. Letos praznujemo 35 let praznovanja in ohranjanja vrednot NOB, ter spominov na ta dogodek.

Praznik Krajevne skupnosti Kanal

Na prireditvi ob prazniku KS so podelili priznanja ravnateljici OŠ Kanal Milki Zimic, Lovski družini Kanal, Društvu 4x4, Klubu kanalske mladine ter javno zahvalo mentorjem, ki brezplačno vodijo razne dejavnosti na OŠ Kanal.

Irena Hočevvar Križnič, foto: Aleksander Grm

KS Kanal praznuje svoj praznik 25. novembra v spomin na prvo konferenco OF za kanalsko področje, ki je bila v Kračicah na ta dan leta 1941. Tudi letos je bila ob obletnici tega dogodka 22. 11. 2013 v Gotski hiši v Kanalu prireditev, ki so se je udeležili krajani v velikem številu.

Predsednik KS **Marko Bucik** je v svojem nagovoru opozoril na dosežke, ki so jih v KS v zadnjem času že pridobili oziroma jih načrtujejo dokončati v bližnji prihodnosti. Največje pridobitve so po njegovem mnenju prenova Partizanske ulice, izgradnja parkirišč nad garažami, dograditev in energetska posodobitev vrtca, postopna zamenjava javne razsvetljave, urejanje trga Kontrada in razširitev ceste do Gorenje vasi. V KS Kanal se ureja tudi kanalizacija v Čolnici, vodno zajetje na Kanalskem Vrhu in dokumentacija za javno postajališče v Ajbi. V Gradu v Kanalu je bil saniran zid, do Morskega pa na pešpoti postavljena ograja. Po mnenju predsednika KS dobro sodeluje s številnimi društvi in tudi z Občino Kanal. V kraju so še vedno posamezniki, pripravljeni brezplačno delati v dobro skupnosti. Posebna zahvala velja prostovoljcem, ki so pomagali pri selitvi vrtca in sanaciji strehe občanke.

Predsednik KS Marko Bucik je opozoril tudi na polemiko glede gradnje obvoznice. Menil je, da bi bila gradnja obvoznice za Kanal pridobitev in bi morali skupaj poiskati najboljšo rešitev za njeno

Nagrajenci KS Kanal

izgradnjo, ravnati konstruktivno in ne v naprej rušiti za kraj pomemben projekt.

Na prireditvi so podelili priznanja KS Kanal. Prejela so jih društva, zaslužna za promocijo in uspehe KS Kanal, in sicer **Lovska družina Kanal**, ki je v preteklem letu praznovala 60-letnico delovanja, **Društvo 4 x 4** in **Klub kanalske mladine**. Kot posameznica je priznanje KS prejela ravnateljica OŠ

Kanal **Milka Zimic** za uspešno vodenje OŠ in zgledno sodelovanje šole s KS. KS je podelila tudi javno zahvalo mentorjem, ki brezplačno vodijo razne dejavnosti na OŠ in s svojim znanjem bogatijo naše najmlajše na delavnicah in krožkih.

Na prireditvi so s kulturnim programom sodelovali učenci OŠ in vrtca Kanal, pevka narodnih pesmi Marjetka Popovski in Učiteljski zbor OŠ Kanal.

V Ligu se dogaja

Otroci iz Liga in okoliških vasi smo polno zaposleni. Poleg šole in domačih opravil se že tri leta udeležujemo otroških delavnic, ki jih vodi Majda Markič.

Tekst in foto: Ana Markič

Lani smo začeli že zelo zgodaj in se najprej udeležili pustovanja v našem kraju. Obiskali smo vse vasi in prinesli veselje tudi osamljenim starejšim krajanom. Nadaljevali smo z obdarovanjem naših mamic. Zgubali in okrasili smo papirnate škatlice, vanje pa dali simbol naše ljubezni - čokoladne srčke. Velikokrat sodelujemo tudi z Župnijsko Karitas. Letos smo za obdarovanje starejših izdelali lične križe iz das-mase in jih dali na vrvico kot obesek, za novo leto pa smo starejšim pripravili in okrasili steklenice v katerih bodo lahko hranili blagoslovljeno vodo. Prav tako smo izdelali majhne angelčke iz lesenih kroglic in glinenih lončkov. Obiskovalcem svete maše smo jih podarili ob dnevu Karitas. Jesen smo počastili z izdelovanjem javorjevih šopkov in buč iz barvanega slanege testa. Tudi december je bil za nas delaven in vesel. Najprej smo izdelovali vizitke in sicer na dva načina: šivali smo balončke ali s servietno tehniko

okrasili vizitke. Pri izdelovanju adventnih venčkov nam je pomagala in svetovala g. Vilma Velušček in nam pokazala kako okrasiti venček s pomočjo krep papirja. Pri izdelovanju smo pokazali veliko spretnosti in zanimanja. Seveda pa sodelujemo tudi pri miklavževanju, božičnici, na pohodih pri raznih praznovanjih, likovni delavnici in na prazniku kostanja. Povsod z veseljem aktivno sodelujemo. Lansko leto je likovno delavnico v okviru praznika kostanja vodila **Stanka Golob**, ki izdeluje slike iz peska. K ustvarjanju smo povabili prijatelje iz OŠ Deskle, OŠ Kanal in sosednjega Prepotta v Italiji. Naredili smo zelo lepe in zanimive izdelke. Mogoče ste jih videli na razstavi na dan praznika. Skratka, ustvarjamo, spoznavamo vedno nekaj novega, se družimo, predvsem pa se imamo lepo. Tudi letos ne bomo mirovali. Kaj pa bomo delali? To naj zaenkrat še ostane skrivnost.

Mednarodna izmenjava dobrih praks

V okviru projekta Net-age je v začetku marca na Goriškem potekala izmenjava dobrih praks. Udeležilo se jo je 120 predstavnikov javnih in prostovoljskih institucij iz šestih držav partneric v projektu.

Tekst in foto: Klara Golja, vodja projekta Net-age

Trg Evropa, Nova Gorica

Prva izmenjava dobrih praks na področju oskrbe starejših je potekala v Sloveniji v organizaciji Občine Kanal ob Soči s podporo Zveze društev upokojencev Slovenije. Naslednji dve bosta potekali v Srbiji in Italiji. Cilj izmenjave je bil spoznavanje dobrih praks v državi partnerici ter prenos teh praks v svojo državo v okviru zmožnosti, ki jo le ta ima.

Predstavitev in predavanj se je udeležilo nekaj zelo dobrih predavateljev in predstavnikov institucij. V novogoriški Perli so potekala predavanja, ki so bila osnovana na podlagi potreb, problemov in novosti na področju oskrbe starejših. Tako smo izpostavili demografijo v občini Kanal, ki je specifična. Prebivalstvo se stara. S tem prihajajo nove situacije in drugačne potrebe. Vedno več je demence, pojavlja se depresija, v porastu so kronična obolenja. V ospredje stopa pomoč na domu, saj vedno več ljudi želi ostati

doma. Patronažna služba se dnevno srečuje s problemi na terenu, potrebe so vse večje. Izpostavljena je bila azbestoza in delovanje društva OZA v smislu reševanja tovrstnih problemov. Sprememba socialnovarstvenih transferjev je ljudem povzročila nemalo težav, saj morajo različne dodatke, ki jih prejemajo, vračati. Zato se jim vse pogosteje odpovedujejo in živijo v zelo slabih življenjskih razmerah. Predstavnica ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti ter predstavnica Centra za socialno delo sta predstavili zakonodajo s tega področja ter možnosti, ki jih imajo uporabniki teh transferjev. Pomembno vlogo imajo prostovoljci in humanitarne organizacije, ki v različnih težavah priskočijo na pomoč. Svojo vlogo so predstavili Društvo upokojencev, Karitas in Rdeči križ. Strinjali smo se, da bi bilo potrebno spodbujati prostovoljstvo,

že pri otrocih, saj je to ljudem v izjemno pomoč. Poleg tega bi moralo biti prostovoljstvo bolj cenjeno. Udeleženci so imeli priložnost spoznati domove upokojencev, tako javni Dom upokojencev v Novi Gorici, kot zasebni dom v javni mreži Zavod Pristan v Vipavi. Udeleženci so pokazali izjemno zanimanje, saj se naši domovi razlikujejo od njihovih, nekateri jih sploh še nimajo oziroma so šele v razvoju. Posebno navdušenje so pokazali glede medgeneracijskih centrov v Desklah in Hišo sadežev Slovenske filantropije v Vipavi, saj tovrstnih medgeneracijskih druženj pri njih nimajo. Presenetljivo je, da nekateri še niso videli prireditve, na kateri sodeluje več generacij. Povedali so, da jim to predstavlja izziv, ki se ga bodo v prihodnosti lotili v svoji državi.

Popeljali smo jih po Kanalskem Kolovratu, Kanalu, ob reki Soči, da so spoznali vsaj delček naše občine. Vloga lokalne skupnosti, Občine Kanal ob Soči, je tu velikega pomena, saj na različne načine spodbuja in financira vse aktivnosti v občini. Tako se lahko vsak posameznik vključuje v različne dejavnosti, izobraževanja, kulturne in druge prireditve in živi aktivno življenje.

Cilj Projekta NET-Age je izboljšati koordinacijo med javnimi in zasebnimi interesnimi skupinami. S spodbujanjem sodelovanja in partnerstva na lokalni in jadranski ravni poskuša premagati ovire na področju oskrbe starejših in omogočiti nudenje inovativne socialne in zdravstvene oskrbe starejših in s tem zagotavljati aktivno, zdravo in samostojno staranje. Projekt je bil ustanovljen v okviru čezmejnega kooperacijskega programa IPA-Adriatic 2007 – 2013 s predvidenim skupnim proračunom v višini 1.880.437,49 €. Stekel je oktobra 2012 in bo trajal do maja 2015.

Iniciativa je osnovana na partnerstvu 13 organizacij in regij iz držav jadranske regije: Italije, Albanije, Hrvaške, Črne gore, Srbije in Slovenije.

Udeleženci izmenjave dobrih praks so videli tudi del kanalske občine

Predavanja so potekala v Perli

Varni in vidni na spletu

Majda Rejec, foto: Blanka Bitežnik

Zloraba na spletu? O ne, to pa se meni že ne bo zgodilo!

Splet in varnost na spletu so teme, ki se skoraj vsakodnevno pojavljajo v sredstvih javnega obveščanja, pogosto v povezavi s takšnimi ali drugačnimi aferami, zdaj s politično drugič spet kriminalno vsebino.

Prav zaradi pogoste uporabe spleta in tudi njegove zlorabe smo se v **Medgeneracijskem centru Pri Tinci v Desklah** odločili, da pripravimo predavanje na to temo.

Ko smo zasledili ponudbo **Regionalnega stičišča NVO Planota, Grgarske Ravne**, da bodo izvedli seminar na to temo, smo jih povabili in seveda so se vabilu prijazno odzvali.

Seminar, ki se nam je zdel zelo zanimiv in koristen, je kakovostno izpeljal gospod **Peter Krkoč**. Nazorno nam je prikazal možnosti uporabe spleta, od iskanja raznih informacij, branja novic, uporabe spletne banke, klepetanja preko socialnih omrežij, pisanja blogov in sodelovanja v raznih forumih. Seveda ni bil poudarek le na pozitivnih straneh tovrstnega komuniciranja, temveč nam je pri vseh oblikah uporabe spleta nazorno prikazal tudi možnosti zlorabe. Še zlasti velik poudarek je dal pozornosti pri sporočanju osebnih podatkov kot so rojstni datum, kraj rojstva, naslov stalnega bivališča, gesla, številke dokumentov in podobno. Tovrstni podatki so za

prevarante zelo zanimivi, poleg tega pa jih je, ko so enkrat objavljeni na internetu, skoraj nemogoče izbrisati. Mnogi prevaranti namreč spretno ponaredijo originalne strani ponudnikov storitev in od nas nič hudega slutečih izvabijo podatke, ki jih nato zlorabijo. Da bi ločili med originalom in

ponaredek, nam je oboje tudi prikazal s posebnim poudarkom na razlikah. Mnogokrat si mislimo »pa kaj, saj se nam to nikakor ne more zgoditi«. Spoznali smo, da je resnica drugačna. Prav vsi smo lahko žrtve ponarejevalcev in prevarantov, zato so tovrstna izobraževanja še kako koristna in dobrodošla.

Izdelovali smo knjižne kazalke

Majda Rejec, foto: Helena Orlič

Kaj je lepšega kot preživljanje časa v družbi z mladimi, pravzaprav osnovnošolskimi otoki? In prav to smo doživeli deževnega, februarkega dne v Medgeneracijskem centru Pri Tinci v Desklah. Zbrali smo se mladi, manj mladi, stari in manj stari, skratka predstavniki vseh starostnih skupin od najmlajših, ki še vrtca ne obiskujejo, osnovnošolcev, pravzaprav učencev osmega razreda devetletke z učiteljico likovnega pouka **Aldo Ozebek**, do upokojenk, od katerih so nekatere že krepko zakorakale v osmo

desetletje življenja. Z veliko vnamo smo se lotili izdelovanja kazalk za knjige in pustnih klobučkov. Pri tem nam je z nasveti dobrodušno pomagala in nas pri delu strpno vodila **Helena Orlič**, tudi sama mamica treh osnovnošolk.

Vzdušje je bilo enkratno. Vrvež, klepet, razigran smeh so napolnili prostor do zadnjega kotička. Iz kartona, papirja in okrasov so nastajali unikatni izdelki. Otrokom je čas ene šolske ure minil kot bi mignil in ko se je bilo potrebno vrniti v šolo, bi najraje še kar ostali

in ustvarjali. Med nami je bila tudi upokojena učiteljica deskljanske osnovne šole **Vera Pipan**, ki so ji ob pogledu na razigrano mladež misli poletele daleč nazaj v petdeseta in šestdeseta leta preteklega stoletja, ko je bila tudi sama mlada učiteljica.

Kar milo se ji je storilo ob teh spominih, ki so bili vsekakor lepi.

Tako starejši kot tudi otroci si tovrstnih srečanj in skupnih ustvarjanj želimo in prepričani smo, da se bomo še srečevali in tkali medgeneracijske vezi.

Adventni venčki in novoletne voščilnice

Majda Rejec, foto: Helena Orlič

Zadnji torek v novembru je bilo v Medgeneracijskem centru Pri Tinci živahno ves dan. Že zjutraj smo se zbrali v centru starejši, med nami so bile seveda tudi babice z vnučki, in se lotili izdelave adventnih venčkov, najlepšega okrasa v predbožičnem času. Zelenja in okraskov, ki so jih nekatere udeleženke nabrale v naravi že prej, je bilo na pretek. V prijetnem vzdušju in pod strokovnim vodstvom **Klare Medvešček** smo se lotili izdelave. Venčki, ki so nastajali pod bolj ali manj veščimi rokami toda z veliko vneme in vztrajnosti, so bili raznoliki, vsi po vrsti pa izvirni in zato še bolj dragoceni. Pozabili nismo niti na tiste, ki so prišli na delavnico in si venčka sami niso mogli izdelati. Spomnili smo se pokojne Katarine Marinič, po kateri nosi naš center ime, in talcev, padlih ob mostu pri Soči februarja leta 1945. Tudi njihove grobove smo okrasili z venčki.

Popoldne so se poleg starejših v centru zbrali tudi otroci. Med živahnim živzavom so nastajale raznovrstne in zelo lepe božične in novoletne voščilnice. Njihova vrednost je neprecenljiva, saj so jih naredili otroci. Nesebično so jih nekaj tudi podarili. Pri delu jim je pomagala in jih usmerjala **Helena Orlič**, ki že več let vodi ustvarjale delavnice in vesele urice za otroke v Desklah.

ZAVESE

DEKOR *ida*

Gradnikove brigade 49, 5000 Nova Gorica

TEL: (05) 30-22-975

GSM: 041-338-499

igor.leban@gmail.com

Polepšajte si svoj dom v prazničnih pomladnih dneh

Miklavž na srečanju prostovoljk in prostovoljcev

Skupščina OZN je leta 1985 razglasila 5. december za mednarodni dan prostovoljstva. Ta dan omogoča organizacijam, ki v svoj program vključujejo prostovoljce in prostovoljke in tudi oni sami pokažejo javnosti, kaj so prispevali s prostovoljskim delom na lokalni, nacionalni ali mednarodni ravni.

Franc Komac, predsednik DU Kanal, foto: DU Kanal

Vrednost njihovega dela mora biti prepoznavna na vseh ravneh s strani organizatorja in javnosti. To je bila tudi priložnost in obveza vodstva društva upokojencev Kanal, da smo že 4. leto zapored organizirali srečanje prostovoljk in prostovoljca, ki delajo v projektu Zveze društev upokojencev Slovenije »Starejši za starejše« (obisk in morebitne različne pomoči osebam, starejšim od 69 let, ki prostovoljno pristopijo k projektu). Na srečanju se je navedenim za njihovo delo zahvalil predsednik društva upokojencev, v imenu lokalne skupnosti pa predsednik krajevnne skupnosti Kanal. Tudi ravnateljica osnovne šole Kanal je povedala nekaj zahvalnih in spodbudnih besed, saj je tudi šola vključena na področju medgeneracijskega sodelovanja v skupne programe prostovoljstva med društvom in šolo.

SEAT

NOVI SEAT LEON ST
VEČ PROSTORA. VEČ ŽIVLJENJA.

ENJOYNEERING

LED-ŽAROMETI 1470 l PRTLJAŽNEGA PROSTORA SEAT MEDIA SYSTEM

avtocenter
stavanja

Nova Gorica, Industrijska cesta 4d, t: 05 33 84 590
Tolmin, Na logu 1, t: 05 38 00 550 // www.stavanja.si

Vsem so bile v znak zahvale izročena simbolična darilca. Še posebno pa smo bili veseli darilca, ki so jih izdelali otroci iz vrta in jih pod vodstvom mentorice tudi sami izročili.

Za popestritev srečanja je poskrbel še učenec osnovne šole z igranjem na harmoniko. Ker je srečanje potekalo ravno na Miklavžev dan, se je spodobilo, da je na obisk prišel tudi Miklavž in prisotne obdaril. Ob tej priložnosti se zahvaljujemo tudi ostalim prostovoljcem in prostovoljkam, ki so pripravljene svoj prosti čas žrtvovati za dobrobit društva in tudi širše družbene skupnosti.

Najboljši sosed v podporo lokalnim društvom in organizacijam

V družbi Mercator bodo aprila v okviru akcije Radi delamo dobro v stotih lokalnih trgovinah po Sloveniji skupaj s kupci izbrali sto lokalnih društev, katerim bodo namenili 100.000 evrov donacij.

Nataša Bucik Ozebek

V projekt Radi delamo dobro je vključena tudi trgovina Market Kanal na Vojkovi ulici 10 v Kanalu, pod njenim okriljem se bodo za 1000 evrov donacije potegovali

- Prostovoljno gasilsko društvo Kanal,
- Vrtec pri OŠ Kanal in
- Športno društvo Morsko

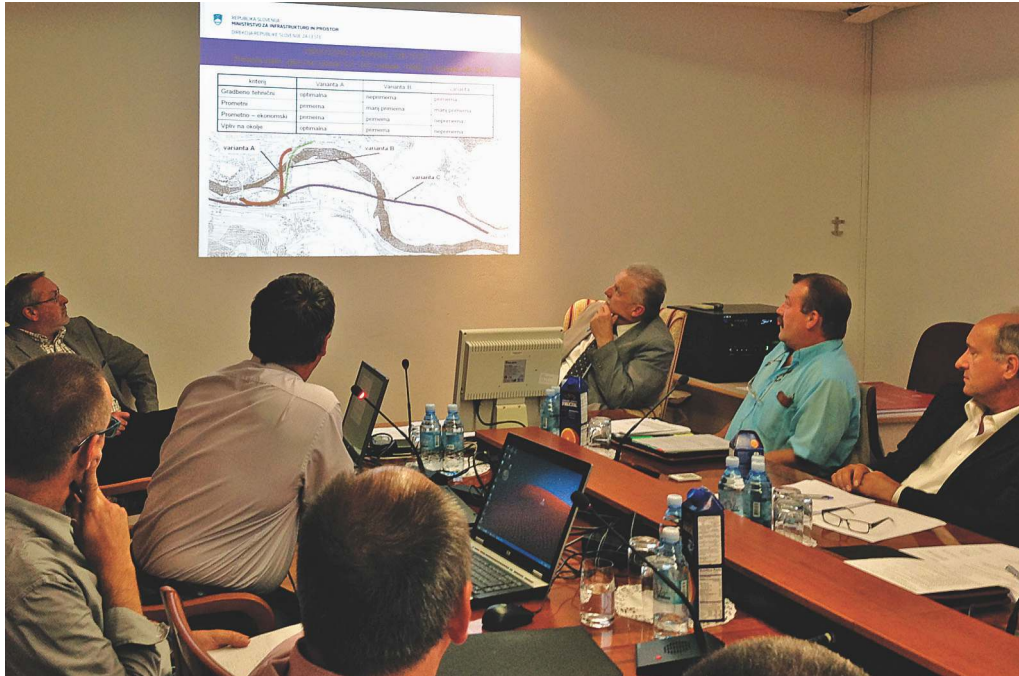
V trgovini bo v času od 1. do 30. aprila 2014 potekalo glasovanje, v katerem bodo kupci ob vsakem nakupu prejeli žeton, s katerim bodo lahko svoj glas podpore oddali enemu izmed zgoraj naštetih društev in organizacij. Žetone s predlaganim kandidatom bodo oddali v posebno glasovalno skrinjico v trgovini. Ob zaključku glasovanja bo društvo, ki bo zbralo največje število glasov kupcev, prejelo Mercatorjevo donacijo v vrednosti 1000 evrov. Društvo bo sredstva porabilo za izvedbo konkretnega projekta, s katerim se potegujejo za donacijo. Nagrajeni pa bosta tudi ostali dve sodelujoči društvi.

Več o projektu in sodelujočih društvih si lahko preberete na www.mercator.si. Družba Mercator se je za takšno obliko podpore lokalnim društvom odločila, ker želi vračati dobro v okolje, v katerem deluje.

Odziv KS na članek CI proti trasi obvoznice

Na 5. seji KS Kanal, ki je bila 21.10.2013, so se člani sveta seznanili z objavljenim člankom na portalu mojaobcina.si.

Svet KS Kanal

Podrobno so obravnavali potek aktivnosti KS in sicer poslušali uvodni govor predsednika KS **Marka Bucika** in zvočne posnetke 26. seje občinskega sveta.

Presenečeni so bili, da niti člani CI, ki so hkrati tudi člani KS, niso bili seznanjeni z objavljeno vsebino, ki je imela kot avtorja članka navedeno Civilno iniciativo. Ostro so obsodili žaljivo pisanje o KS in soglasno sprejeli sklep: Sklep: KS Kanal ostro obsoja pisanje na občinskem portalu »CI proti trasi obvoznice«.

Svet KS podpira delovanje predsednika, ki je po njihovih navodilih zagovarjal interese ljudi, ki so najbolj tangirani pri obvoznici.

V nobenem njegovem delovanju ne zaznamo privatizacije ali prisvajanja. Potrjujemo, da vodi svet transparentno in demokratično, zato se ne strinjamo s piscem omenjenega članka CI.

Lahko je obsojati in širiti neresnice, težje je graditi in združevati.

Obvestilo CI proti gradnji obvoznice

Podpisnike peticije in ostalo zainteresirano javnost obveščamo, da smo potem, ko je občinski svet zavrnil naše zahteve, zaprosili za pravno svetovanje v zadevi načrtovanja in gradnje obvoznice v Kanalu. V ta namen smo z zahtevki za dostop do informacij javnega značaja o zadevi zbrali obširno in številno dokumentacijo.

Pravni strokovnjaki v mnenju, ki so ga izdelali na podlagi pravnega pregleda zbrane dokumentacije, ugotavljajo, »da je leta 2012 sprejet občinski prostorski načrt (OPN) občine Kanal nezakonit, saj je prevzel nezakonito umestitev obvoznice v prostor«. OPN je namreč prevzel obstoječi Odlok o Lokacijskem načrtu za obvozno cesto Kanal iz 2001. Odlok o LN je po ugotovitvah iz pravnega mnenja nezakonit, ker v vsebinskem in postopkovnem smislu ni

bil izdelan in sprejet v skladu z veljavno zakonodajo.

Z ugotovitvami iz pravnega mnenja smo seznanili Ministrstvo za infrastrukturo in prostor (MZIP), ki je pristojno za nadzor nad zakonitostjo prostorskega načrtovanja občin, in ga pozvali, naj jih preuči ter se do njih opredeli.

Ministrstvo nas je obvestilo, da je 21. 2. 2014 pričelo z uradnim postopkom nadzora zakonitosti nad Odlokom o OPN Občine Kanal ob Soči v delu, ki je prevzel obstoječi Odlok o sprejetju lokacijskega načrta za obvozno cesto v Kanalu. V primeru ugotovljenih nezakonitosti ministrstvo sicer ne more razveljaviti sprejetega OPN. Sprejete OPN lahko namreč razveljavi le Ustavno sodišče, vendar lahko MZIP predlaga Vladi RS, naj vloži zahtevo za presojo njihove ustavnosti in zakonitosti na Ustavno sodišče.

CI proti kanalski obvoznici na izbrani trasi

Nov čebelarški dom

Čebelarско društvo Kanal-Brda je v nedeljo, 16. februarja, v Neblu v Goriških brdih pripravilo slovesnost, na kateri so odprli nov lasten čebelarški dom.

Urška Testen, foto: Dani Kristančič

Najprej so se na občnem zboru sestali člani, ki so združeni v Čebelarško društvo Kanal-Brda že od leta 1970 in sprejeli poročilo o delu v preteklem letu, nato pa je sledila svečana otvoritev z razvitjem obnovljenega društvenega prapora. Predsednik društva **Zmago Štucin** je poudaril, da so lahko ponosni, da imajo sedaj svoj čebelarški dom, v katerem se bodo družili, organizirali strokovna predavanja in sklicevali seje upravnega odbora ter drugih organov društva.

"Današnji dan se bo zapisal v zgodovino Čebelarškega društva Kanal-Brda kot nekaj posebnega, saj je društvo s svojim delovanjem pokazalo, da se s trdom članov tudi nekaj napravi in dediščino društva zapusti našim zanamcem, ki bodo poskrbeli, da se ohrani naša delovna kranjska sivka. Upam in tudi želim članom našega čebelarškega društva, da bi še naprej delovali v medsebojnem razumevanju, dobrem čebelarjenju in skrbi za kranjsko čebelico", je zaključil Štucin. S svojim nagovorom so prisotne pozdravili še predsednik Čebelarške zveze Slovenije **Boštjan Noč** ter župana občine Kanal **Andrej Maffi** in občine Brda **Franc Mužič**.

Salonit Anhovo podpira aktivnosti mladih

V družbi Salonit Anhovo, kljub zaostrenim gospodarskim razmeram uresničujemo postavljeno strategijo družbeno odgovornega podjetja.

Peter Korenjak, foto: Salonit Anhovo

Zavedamo se, da smo v občini Kanal največja gospodarska družba, od katere lokalno okolje pričakuje aktivno sodelovanje in podporo. S krčenjem povpraševanja po naših proizvodih in s tem nižjimi prihodki, je bilo potrebno za obstoj in nadaljnji razvoj skupine Salonit plansko nižanje stroškov na vseh področjih.

To je pomenilo tudi krčenje obsega sredstev za sponzorstva in donacije. Kot glavno usmeritev smo si zastavili, da posebno pozornost posvečamo Odbojarskemu klubu Salonit Anhovo, katerega generalni pokrovitelj smo že od leta 1970. Z razvojem kanalske odbojke želimo promovirati in spodbujati udejstvovanje mladine iz občine pri športnih aktivnostih. Na kulturnem področju pa je naša prioriteta sodelovanje s Pihalnim orkestrom, ki že vrsto let ponosno nosi naše ime. Večkrat poudarjamo, da so otroci naše največje bogastvo in temelj naše prihodnosti. Prav zaradi tega smo se ob koncu leta spomnili na osnovnošolce v občini Kanal. Že drugo leto zapored smo se namreč odpovedali novoletnim darilom in ta sredstva z veseljem namenili obema šolama. Ob izročitvi sredstev sta bila oba, ravnateljica Osnovne šole Kanal **Milka Zimic** in ravnatelj Osnovne šole Deskle **Vojko Simčič**, navdušena. Sredstva, ki so jih pred božično novoletnimi prazniki izročili predsednik uprave **Julijan Fortunat**, član uprave dr. **Tomaž Vuk** in član nadzornega sveta **Dragan Marinič** sta oba ravnatelja namenila šolskemu skladu, ki je namenjen predvsem otrokom iz

Z leve: predsednik uprave Julijan Fortunat, ravnateljica OŠ Kanal Milica Zimic, član nadzornega sveta Dragan Marinič, ravnatelj OŠ Deskle Vojko Simčič in član uprave dr. Tomaž Vuk

socialno šibkejših družin ter za nakup potrebnim didaktičnim pripomočkov in s tem učencem omogočila še kvalitetnejši učni program. Uprava

družbe Salonit Anhovo se bo tudi v prihodnje, po svojih močeh, zavzemala za podporo športnih, kulturnih in izobraževalnih aktivnosti v občini Kanal.

Kapljica sreče

Dobrodelna prireditev v Kulturnem domu Deskle, namenjena šolskemu skladu osnovnih šol Deskle in Kanal ter socialno ogroženim družinam, je polni dvorani postregla s plesom, petjem in instrumentalno glasbo.

Petra Paravan, foto: Damijan Simčič ZOSO

Dobrodelni Super tat koti

Plesni skupini Super tat koti z mentorico je v sodelovanju s Plesnim klubom KRe-art in občino Kanal ob Soči uspelo prirediti nepozaben večer. V uvodnem delu je župan **Andrej Maffi** s spodbudnimi besedami pozdravil občinstvo, ki je

zapolnilo dvorano do zadnjega sedeža. Program je bil pester. Plesne točke so oblikovali plesalci iz **Plesnega kluba KRe-art, Plesnega kluba Tince, Plesnega centra ADC** in **Športnega kluba Twist**. Zaigrala je mlada violončelistka **Zala Černuta** z

učiteljico **Andrejo Bračko Pavli**, na klavirju se je predstavila **Lana Jug**, oder pa je bil skorajda premajhen za številni **Harmonikarski orkester glasbene šole Palbin**. **Juice band** je nastopil v akustični izvedbi, pevci zasedbe **Quercus Quintet** in tenorist **Vladimir Čadež** pa so prireditev zaokrožili z znanimi napevi. Pobudnica prireditve **Tanja Simčič Makuc** postaja prepoznavna kot organizatorica dobrodelnih prireditev. Pred leti je občutila pomoč soljudi, zato si je obljubila, da bo pomagala ljudem v stiski. Za dobro izpeljano prireditev pa so zaslužni tudi nepogrešljivi Super tat koti: **Mitja Bašelj, Gorazd Černuta, Slavko Lazar, Branko Paravan, Marko Štendler** in **Boštjan Zidarič**.

Organizatorji prireditve se iskreno zahvaljujejo:

županu **Andreju Maffiju**, **Lori Zimic Mugerli** in občini Kanal ob Soči

ravnateljici OŠ Kanal **Milki Zimic** in vsem učiteljem

ravnatelju **Vojku Simčiču**, učiteljem in učencem OŠ Deskle

Luki Goljevščku, Patriku Lukšiču, Matiji Šomnu, Danili Schilling in **Aleksandru Žnidarčiču**

Prostovoljnemu industrijskemu gasilskemu društvu Salonit Anhovo

Damijanu Simčiču in **Gregorju Blažiču**

Zavarovalnici Tilia

Frizerstvu **IN Anja Jug**

NE SKRBI zavarovalno zastopanje **Aleksij Jug**
Ščurek Plešivo, Mavrič Plešivo, Peršolja Kozana, Valentinčič Podsabotin, Ferdinand Kojsko

Cafe Libero

Gostišče Križnič

Okrepčevalnica Pirih Kanal

Okrepčevalnica Tanja

Picerija Špik Deskle

Gostilna pri Mostu

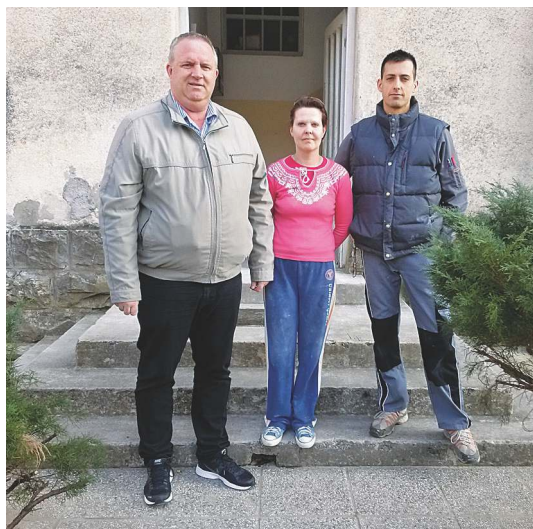
Gostilna Dermota 2

Botrago Plave

Ošterija Žogica Solkan

Pomoč za mlado družino

Uredništvo Mosta, foto: Arhiv Aleksija Juga

Aleksij Jug, Andreja Mišigoj in Matej Šavli

Udar strele je 27.februarja zvečer naredil precej škode v kar nekaj stanovanjskih objektih na Gregorčičevi ulici v Desklah. Mladi mamici samohranilki **Andreji Mišigoj** in sinku **Matevžu** je strela uničila dnevno sobo.

Nekaj sredstev za družino so krajani zbrali že na prireditvi Kapljica sreče, ki je bila 28. februarja v Kulturnem domu v Desklah, z delom pa so na pomoč priskočili tudi prijatelji in sodelavci iz Esala Anhovo.

Lastnik in direktor zavarovalne agencije "Ne skrbi d.o.o." **Aleksij Jug**, ki trži produkte zavarovalnic Tilia in Vzajemna, je za mlado družinico prispeval novo pohištvo za dnevno sobo. Brezplačno pa ga je dostavil in tudi zmontiral lastnik podjetja Montles **Matej Šavli** iz Šempetra pri Gorici.

Pomagajmo žabicam

Prebivalci Anhovega so ocenili, da je v pomladanskem času število mrtvih žab, ki jih povozijo avtomobili, preveliko. Odločili so se, da bodo dvoživkam pomagali.

Petra Drnovšček, foto: Helena Orlič

Glavna pobudnica akcije "Pomagaj čez cesto in reši življenje" je bila **Klara Medvešček**. Tako je v letu 2013 s pomočjo **Helene Orlič** in **Petre Drnovšček** organizirala skupino, ki je žabam pomagala pri prečkanju ceste, ki poteka čez njihovo naravno selitveno pot. Že samo ime akcije pove, da je glavna dejavnost pomoč dvoživkam na območju vasi Anhovo, kjer so te živali, ki so zelo pomembne za biodiverzitetu, ogrožene zaradi prometne ceste, ki prečka njihovo spomladansko selitveno pot od prezimovališč do mrestišč. Namen akcije je preprečiti množičen pogin dvoživk pod avtomobilskimi kolesi, torej prenesti čim več dvoživk, ki prečkajo odsek ceste, varno na drugo stran, kjer nadaljujejo pot proti mrestiščem. Prostovoljci smo čez cesto prenašali različne dvoživke, med katerimi so krastače (*Bufo bufo*), pupki (rod *Triturus*), različne rjave žabe: rosnica (*Rana dalmatina*), sekulja (*Rana temporaria*), več različnih zelenih žab (*Pelophylax* spp.). Tudi letos smo akcijo "Pomagaj čez cesto in reši življenje" ponovili. Vse ljubitelje narave pa vabimo, da se nam pri naslednji akciji ponovno pridružijo in z nami preživijo lep pomladanski večer.

Reševali smo krastače, pupke, rosnice, sekulje ...

Žabe ogroža prometna cesta

Velikonočne priložnosti v Manufakturi

zaupa nam
že več kot
17.500
strank

KUPON

**20%
Popust**

za nakup enega izdelka
oblačilne konfekcije
po vaši izbiri

Kupon lahko uveljavite v vseh
prodajalnah Manufakture
Popust se obračuna pri blagajni in
ne velja za izdelke, ki so v akcijski prodaji.
Popusti se med seboj ne seštevajo.

Veljavnost kupona: 19.04.2014

Obiščite nas,
posvetili se
vam bomo.

Manufaktura | 50

kjer je dober nakup pravilo let

tel.: 05 33 30 290 | www.manufaktura.si

Žledolom: doslej najhujša naravna katastrofa

V kanalski občini so bile razmere v času žleda najbolj kritične v Srednjem. Sicer pa so se v noči z 2. na 3. februar poslabšale povsod po državi. Na severnem Primorskem je ledeni oklep zajel idrijsko in tolminsko, kjer je brez prometnih povezav ostala Šentviška planota. Lokovec je bil brez elektrike, v Cerknem so imeli izredne razmere. Najhuje pa je bilo na postojnskem in pivškem.

Lea Širok, foto: Dora Ravnik

Srednje je bilo brez prometnih povezav, telefonskih zvez in elektrike

Tretjega februarja nam je poveljnik občinske civilne zaščite **Dušan Petrevčič** pojasnil, da je Srednje ostalo brez prometnih povezav, saj so bile ceste neprevozne

zaradi polomljenega drevja, prav tako na tem območju ni bilo več elektrike. **Dora Ravnik** iz Srednjega je za Radio Koper povedala, da so bile razmere katastrofalne: "Žled se je začel že ponoči. Tako da je bilo zelo težko priti do Srednjega. Morali so posredovati delavci iz cestnega podjetja." Prebivalci Srednjega so ostali tudi brez elektrike. "Drevje je vse polomljeno, pokalo je kot v vojni. Cesta je popolnoma neprevozna, saj je vse na cesti," je dodala. Padajoča drevesa so potrgala električne vode do vodovodnega napajališča, je pojasnila Ravnikova: "Vodo bomo imeli za približno tri dni, če pa

potem še ne bo elektrike, je pa vprašanje, kako bo s pitno vodo. Prav tako smo brez GSM signala. Ponekod še delujejo stacionarni telefoni, vendar je po vasi potrgalo kable, tako da so nekateri tudi brez telefonske povezave."

Kako so se znašli brez elektrike in kako so se ogrevali, nas je zanimalo: "Kurjavo imamo po teh vaseh še vsi na drva, tako da ni problema. Glede razsvetljave pa ima vsak doma kakšno svečko. Prav pridejo tudi stare petrolejke, ki jih imajo nekateri še doma."

S hrano ne bo težav, je povedala Ravnikova. Zaloge imajo v skrinjah, je dodala, v kleti pa tudi dovolj krompirja, če bi bilo potrebno. Tako bodo s kančkom potrpljenja, je še dodala, nekaj dni brez težav dočakali prometne povezave.

Prebivalci Srednjega so se izkazali tudi z medsosedske pomočjo: "Na Pušnem živi gospa, ki ima 84 let in je sama v vasi. Že včeraj so odšli do nje sosedje iz Srednjega in danes bodo spet šli. Medsosedska pomoč tu ni problem, si že pomagamo," je pojasnila Ravnikova, ki je žled na Srednjem tudi fotodokumentirala.

Srednje je prometno povezavo ponovno dobilo še isti dan okrog 13h, za elektriko pa so si najprej morali pomagati z generatorjem, ki so jim ga dostavili kanalski gasilci.

Sicer pa je letošnji žled ena najhujših naravnih nesreč, ki je prizadela Slovenijo. Več dni niso vozili vlaki med Koprom in Ljubljano, v koprskem pristanišču se je nakopičilo za 4100 vagonov ali okrog 175.000 ton tovora. Po ocenah ministrstva za kmetijstvo in okolje je škoda ogromna. Žled je po prvih ocenah poškodoval 40 odstotkov slovenskih gozdov in povzročil za 194 milijonov evrov škode. Posekati bo treba 7 milijonov kubičnih metrov lesa. Škodo pa bodo odpravljali več let.

Ta je še posebej velika na energetski in transportni infrastrukturi. Ocenjena je na okrog 130 milijonov evrov. Državni zbor je 26. februarja po nujnem postopku sprejel interventni zakon o ukrepih za odpravo posledic žleda med 30. januarjem in 10. februarjem. Zakon poenostavlja postopke za hitrejšo vzpostavitev gospodarske infrastrukture, stanovanjskih in kmetijskih objektov ter ureja zagotavljanje sredstev za sanacijo posledic in nadzor njihove namenske porabe.

Meteorolog na Agenciji RS za okolje **Brane Gregorčič** je na eni od tiskovnih konferenc pojasnil, kako je prišlo do žleda. Za vremensko dogajanje na območju Evrope je bil v navedenem obdobju značilen velik kontrast med globokim ciklonskim območjem nad vzhodnim Atlantikom in deloma tudi nad Sredozemljem, ter izrazitim anticiklonom s središčem nad Rusijo.

Na našem območju se je vedno znova obnavljala frontalna cona, saj sta se srečevala hladen zrak polarnega izvora v tanki prizemni plasti ozračja in pa močan dotok toplega in vlažnega zraka v višinah iznad Sredozemlja.

Takšna sinoptična situacija pomeni »šolski recept« za obilno sneženje, lahko pa tudi žled in poledico na južnem obrobju Alp.

Zaradi dotoka toplega zraka v plasti med 1000 m in 2000 m nad morjem se je tam temperatura dvignila nad ničlo. Snežne padavine so se ob padanju skoznjo talile.

Pod 1000 m so bile temperature pod 0 °C, torej so staljene kapljice padale proti tlu v obliki podhlajenega dežja.

Ob dotiku z mrzlimi tlemi in objekti na tleh so v trenutku zmrzile in povzročile poledico in žled. Žled se sicer v Sloveniji pojavlja razmeroma pogosto, vendar na omejenih območjih in to predvsem na prehodu med Notranjsko in Primorsko.

Za letošnji pojav je značilno dejstvo, da je zajel zelo velik del Slovenije in trajal oziroma nastajal kar štiri zaporedne dni.

Posledično je prišlo do velike gmotne škode na gozdovih in objekti.

Tovrstnega pojava v tako velikem obsegu ne pomnimo vsaj 50 let ali celo več.

Podrobneje je bilo brez napajanja:

RP Kanal DV Lig odcep Kambreško

RTP Kobarid DV Breginj odcep Stol in odcep most na Nadiži

RP Trebuša DV Planota

RTP Tolmin DV Trebuša odcep Lom

RTP Tolmin DV HE Zarakovec odcep Zakriž Bukovje

RP Cerklje DV Zarakovec odcep Bukovo

RP Cerklje DV Novaki odcep Podprvič

RP Cerklje DV Cerkljanski vrh odcep Kladje in odcep Podpleče

RTP Cerklje DV Želin Idrija odcep Plužnje

RP Idrija DV Vojsko odcep Vojsko, gorenja Kanomlja in odcep Krnice

RP Idrija DV Črni Vrh napajalni izvod za RP Črni Vrh

RP Črni Vrh vsi izvodi

RP Hubelj DV Predmeja

RP Grgar DV Banjšice odcep Črnč

RP Grgar DV Čepovan odcep Lazna in Lokovec gorenji

RTP Postojna vsi izvodi

RTP Pivka DV Knežak odcep RP Pivka Palčje, RP Pivka Zgorje, Knežak Mašun in odcep Koritnice

Brane Gregorčič je še povedal, da kazalci podnebnih sprememb kažejo, da se bo spremenila verjetnost pojava ekstremnih dogodkov, ki se sicer že pojavljajo in so se pojavljali tudi v preteklosti. Večina študij kaže, da se bodo v naslednjih desetletjih močno povečala razna tveganja, ki spremljajo tudi kmetijstvo in gozdarstvo. Predvsem bo večja verjetnost neposrednih vremenskih stresov, kot so vročina, suša in neurja (tudi toča in viharji).

Pogostost velikih poplav na območju Alp se bo povečala: danes stoletne vode bodo precej pogostejše.

Pri odpravi posledic je v najbolj zaostrenih razmerah pomagala tudi vojska, pripadniki gorske reševalne službe Tolmin pa so poskrbeli, da so imeli hrano in zdravila tudi prebivalci najbolj oddaljenih zaselkov.

Tretjega februarja denimo ob 12h30 je bilo na celotnem področju Elektro Primorske brez napajanja 363 TP oziroma 10.452 odjemalcev električne energije.

Na terenu so bile vse razpoložljive ekipe. Zaradi velikega obsega okvar so prosili za razumevanje, obenem pa neutrudno in večkrat na istih mestih odpravljali posledice žleda in skrbeli, da so prebivalci v najkrajšem možnem času ponovno dobili električno energijo.

Poškodovanih več tisoč kubičnih metrov lesa

Katastrofalna zmrzal in žledolom sta prve dni februarja letos tudi v gozdovih na območju kanalske občine povzročila izjemno škodo.

Tekst in foto: Urška Testen

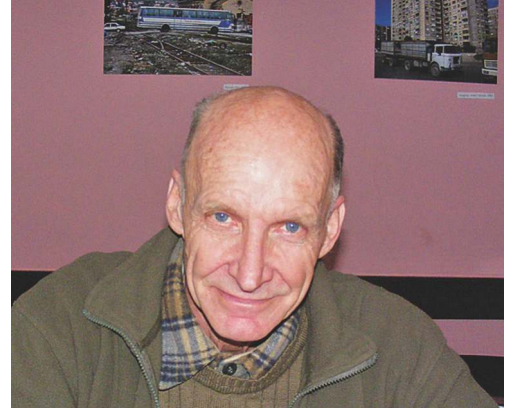

Žled poškodoval štirideset odstotkov slovenskih gozdov

Gre za višje ležeča območja, nad 600 metri nadmorske višine, predvsem v predelu Liga, Kambreškega in Srednjega na desnem bregu Soče ter Levpe, Kanalskega Loma in Kala nad Kanalom na levem bregu Soče. Zaradi ogroženosti od lesnega škodljivca lubadarja, bo iz gozdov najprej potrebno odstraniti ves poškodovani les iglavcev. Obrnili smo se na pristojne institucije in nekatere druge sogovornike, da nam predstavijo njihovo delo v zvezi z gospodarjenjem z gozdovi in pa tudi načine, kako se spopasti z odpravljanjem posledic letošnje naravne ujme.

Helena Zorn, Zavod za gozdove Slovenije (ZGS), vodja krajevne enote Gorica ocenjuje, da je na območju občine Kanal na obeh straneh Soče, v žledolomu poškodovanih kar nekaj tisoč kubičnih metrov lesa. Tako na listavcih kot iglavcih so bile povzročene velike škode. Pri iglavcih gre pretežno za polomljene vrhače, pri listavcih pa za polomljene veje, zlomljena debla in izrita drevesa. Pri sanaciji imajo prednost iglavci, saj pri nji obstaja nevarnost prenamnožitve podlubnikov. Rok za spravo tega lesa je 15. maj 2014. Sanacija listavcev bo možna več časa, verjetno kar več let. Pri listavcih zaenkrat ni take bojazni zaradi napada škodljivcev, se pa s časom les razvrednoti. Pred pričetkom del v poškodovanih gozdovih je potrebno vzpostaviti stik s pristojno enoto ZGS. Za področje Občine Kanal ob Soči je to Krajevna enota Gorica (Vipavska cesta 57, Rožna Dolina, 5000 Nova Gorica, tel. 05 30 21 746 in 05 30

24 090, ki bo dala ustrezna navodila in Odločbo (dovoljenje) za sečnjo. Delo v gozdu bo zaradi polomljenih, obviselih in izravnanih drevov izjemno nevarno. Lastnike gozdov zato opozarjajo na varnost pri delu. Dela naj se lotijo le dobro opremljeni in za to usposobljeni lastniki gozdov. Svetujejo, da tisti, ki niso dovolj usposobljeni, sanacijo raje opravijo z zato usposobljenimi podjetji in posamezniki. Na spletni strani ZGS (www.zgs.si) je objavljen seznam usposobljenih izvajalcev del v gozdovih. ZGS bo v krajih, kjer je žledolom najbolj poškodoval gozdove, organiziral tudi izobraževanja za lastnike. Na območju občine Kanal je večina gozdov v zasebni lasti, med njimi so tudi dobri gozdovi s kvalitetnim lesom. Velik problem so razdrobljene posesti, solastnina, solastniki v tujini in prav tu vidijo v ZGS težave pri odpravljanju posledic žledoloma. Sicer pa so gozdovi na tem območju, predvsem na nižjih legah, zaradi nekajletnih zaporednih sušnih poletij vse bolj ogroženi. Kostanj ogrožata kostanjev rak in kostanjeva šiškarica, na jesenih je prisoten jesenov ožig, cere pa ogroža glivična bolezen, ki se imenuje pooglenitev hrastov. Na žalost je na tem koncu tudi negativen demografski trend. Vse več je opučenih kmetij, površine se zaraščajo in spreminjajo v gozd. Zato ZGS poziva lastnike, da je potrebno v primeru sečnje zaraščenih površin, oddati vlogo za krčitev na ZGS. Enak postopek je tudi v primeru ko želi lastnik graditi cesto ali vlako do svoje parcele. Ledena ujma je najbolj prizadela gozdove na območju

Tone Klemenčič

Kambreškega, Vogrinkov in Srednjega, je povedal predsednik KS Kambreško **Tone Klemenčič**. Tu je veliko mladih gozdov poraslih pretežno z listnatimi drevjem, nekaj je tudi mešanih gozdov. Problem je, ker so parcele razdrobljene, gozdnih cest in vlak na mnogih predelih sploh ni, pa tudi veliko lastnikov gozdov je v tujini. Ledeni oklep je na najbolj izpostavljenih predelih dobesedno podel drevesa, ki so se zaradi teže izruvala ali polomila. Tako je tudi škoda nepopisna in sanacija bo izjemno zahtevna in dolgotrajna, je prepričan. Tako so v tednih po ujmi s prostovoljnimi delom domačini več dni ob pomoči CZ, gasilcev, lovcev in planincev čistili in usposabljali za promet državno cesto iz Liga proti Livškim Ravnem, ki je bila zaradi podrtega drevja neprevozna. »Čeprav smo na našem koncu vajeni hudih zim in drugih naravnih nesreč, pa v takem obsegu kot letos, žledoloma še nismo imeli«, je povedal.

Bruno Colavini

Svojevstveno ureditev lastništva gozdov v obliki agrarne skupnosti (AS) imajo v Kalu nad Kanalom. Predsednik skupnosti **Bruno Colavini** nam je na kratko predstavil AS in tudi gospodarjenje skupnosti z gozdovi, spregovoril pa je tudi o nastali škodi ob žledolomu.

V Kalu so z aktivnostmi za ponovno vzpostavitev agrarne skupnosti začeli že leta 1994, takoj po sprejetju zakona o ponovni vzpostavitvi agrarnih skupnosti. Sodišče je zahtevi ugodilo.

Imenovano je bilo vodstvo, ki je delovalo po pooblastilu občine, dokler niso uredili vse potrebne dokumentacije v zvezi z dedovanjem velike večine članov.

Ob pogledu na dvajsetletno pot Colavini poudarja, da gre velika zahvala vsem zaslužnim, ki so pripomogli k vrnitvi zemljišč in gozdov. Obenem navaja velike uspehe pri gospodarjenju z gozdovi. Delo v AS poteka usklajeno in demokratično.

V skladu s pravili in statutom so že dvakrat izvedli tajne volitve, pri katerih so imeli vsi člani dolžnost voliti in pravico biti voljen v organe agrarne AS.

»V sodelovanju z Zavodom za gozdove v gozdovih aktivno gradimo vlake in gozdne ceste, izvajamo poseke, redčenje gozdov in gozdno gojitvena dela ter gozdno nego. Za izvajanje navedenih del na razpisih gospodarno izbiramo najugodnejše ponudnike«, je povedal Colavini. Na zadnjih volitvah lanskega novembra so člani AS ponovno potrdili mandat članom upravnega odbora. Ta pa je za predsednika imenoval Colavinija.

Izvoljen je bil tudi nadzorni odbor. Na podlagi dedovanj je trenutno rešenih 89 od skupno 144 deležev. Skupna površina v solastnini je 773,46 ha. V naravi se gozdne površine agrarne skupnosti raztezajo od meje z Levpo na zahodu, na vzhodu mejijo z Lokovcem, na jugu z Banjšicami, na severu pa s Kanalskim Lomom. Prevladuje bukov gozd, nekaj pa je sajenih smrekovih gozdov, v katerih imajo precejšnje težave predvsem z »lubadarjem«. Površine so z gozdovi poraščene do 90 odstotkov, le deset odstotkov je gmajn.

Žledolom je nekatere predele gozda v lasti agrarne skupnosti precej poškodoval, tako ocenjujejo, da bo potrebno posekati več kot 2500 kubičnih metrov dreves.

Na sestanku UO so skupaj z revirnim gozdarjem sprejeli odločitev, da bodo za tako imenovano

Posledice žleda bodo odpravljali več let

sanitarno sečnjo najeli strokovno usposobljenega izvajalca. Z vodjo oddelka za tehnologijo SGG Tolmin d.d. **Ljubom Čibejem** smo se pogovarjali o vlogi koncesionarja pri gospodarjenju z gozdovi. Na območju občine Kanal je državnih gozdov okrog 800 ha (od tega v koncesiji okrog 560 ha), vendar je njihov gospodarski pomen sorazmerno majhen, saj so površine posameznih gozdov majhne (povprečna površina parcele je le pol hektarja). Obenem so tudi razpršene in pogosto brez gozdnih cest in vlak. Žled je najbolj poškodoval gozdove na območju KO Ajba (na predelu Kambreškega in Vogrinkov). Poškodovanih je od 150 do 200 ha državnih gozdov. Računajo, da bo zaradi poškodb potrebno posekati od 3000 do 5000 kubičnih metrov lesa.

Kot že povedano, se mora pri sanaciji prednost dati iglavcem, da se prepreči širjenje podlubnikov. Listavci pa bodo prišli na vrsto od meseca maja naprej. Računajo, da bo popravilo poškodovanega lesa trajalo najmanj dve leti. Marsikje bo namreč potrebno najprej zgraditi dostopne poti, za katere pa potrebujejo načrte in soglasja agencije za okolje, kar že v normalnih razmerah traja več mesecev. Ob koncu je Čibej opozoril, da je sečnja v poškodovanih gozdovih izredno nevarna in da so za takšna dela primerni le najbolj izkušeni gozdni delavci. Z državnimi gozdovi upravlja Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS, ki je gospodarjenje z večino gozdov na območju od Razdrtega do Mangarta (Tolminsko gozdnogospodarsko območje) oddal v koncesijo družbi Soško gozdno gospodarstvo Tolmin d.d., v ostalih – nekoncesijskih gozdovih, pa Sklad prodaja les fizičnim osebam in podjetjem na panju. Zavod za gozdove Slovenije (ZGS) je javni zavod, ki

ga je leta 1993 z Zakonom o gozdovih ustanovila Republika Slovenija. Je osrednja strokovna institucija, ki se ukvarja z gozdovi. Njegova naloga je opravljanje javne gozdarske službe in zastopanje javnega interesa v vseh gozdovih, ne glede na lastništvo.

ZGS pa se ne ukvarja z izvajanjem gospodarskih dejavnosti, ki so povezane z gozdom in lesom, kot so sečnja in spravilo lesa, prodaja lesa in promet z gozdovi. Grobo rečeno je osrednja dejavnost Zavoda skrb za gozdove, izobraževanje lastnikov gozdov in obveščanje ter osveščanje javnosti o gozdovih in njihovem pomenu.

Dejavnost ZGS je usmerjena na področja gozdnogospodarskega načrtovanja, gojenja in varstva gozdov, gozdne tehnike (sem sodi tudi vzdrževanje gozdnih cest), gozdnih živali in lovstva, odnosov z javnostmi in izobraževanja lastnikov ter na raziskovalna področja. Zavod ima Centralno enoto v Ljubljani in 14 območnih enot, ki so naprej razdeljene na 93 krajevnih enot.

Krajevne enote so razdeljene še na 408 revirjev. Vsak revir ima svojega revirnega gozdarja, ki skrbi za gozdove in sodeluje z lastniki. Revirni gozdar je tisti, na katerega se lastnik gozda obrne, kadar potrebuje nasvet ali pa želi v gozdu izvesti določena dela (npr. posekati drevje, gojitvena dela,...).

Še nekaj o nabiralništvu: po naši zakonodaji je vstop v gozdove prost, veljajo pa omejitve glede rekreativnega nabiranja gozdnih sadežev in rastlin (razen zaščitene, ki jih je prepovedano nabirati). Omejitve je 2 kg za gobe, maline, kostanj, borovnice, mah ter 1 kg za zelne rastline (zelišča) na dan na osebo. Za kontrolo je pooblaščen gozdarska inšpekcija.

Ljubo Čibej

V intervencijah je na prvem mestu varnost

Poveljnik Civilne zaščite občine Kanal ob Soči Dušan Petrevčič je med posredovanjem v krajih, ki so na območju Kanalskega Kolovrata in Banjške planote zaradi žledu ostali brez prometnih povezav, elektrike in komunikacij, najprej poskrbel za varnost vseh udeleženi. Zato je začuden nad očitki kanalskih gasilcev glede neustrezne organizacije intervencij.

Lea Širok, foto: Dora Ravnik

Nevarno delo v gozdu

Glavno vlogo pri organizaciji intervencij na območju občine je podobno, kakor pri poplavih, tudi v zadnji naravni nesreči, žledu, imel občinski štab civilne zaščite. Kakor nam je povedal poveljnik CZ **Dušan Petrevčič**, so ga pooblašenci na terenu že v petek

dopoldan (31. januarja) obvestili, da se v višje ležečih predelih občine oziroma na Kanalskem Kolovratu in Banjški planoti dela žled: »Cestna služba vsega ni mogla sama počistiti, zato so bili vpoklicani gasilci in Avč in Kanala. Nato sem preveril stanje na terenu.

Požrtvovalni delavci

Na cestnem podjetju so povedali, da je hudo, gasilec sem pa naročil, da me obvestijo o poteku intervencije, ko se vrnejo v bazo.«

Gasilci iz PGD Avče in PGD Kanal so povedali, da so cestni službi pomagali očistiti del poti, nato pa je z delom nadaljevala cestna služba. Vremenska opozorila pa so napovedovala, da se razmere ne bodo izboljšale in da se bo žled še pojavljal. Petrevčič je zato poklical svoje poverjenike na terenu v Kanalski Vrh, Vrhavč, Kal, Levpo, na liški strani in je bil tako tudi v soboto in nedeljo

(1. in 2. februarja) sproti informiran o razmerah na obeh bregovih Soče. Kakor pravi, je bil na trenutke »celo preveč tečen«, saj je zahteval podrobnosti o temperaturi zraka in o obširnosti žledenja. Tako je bil ves čas natančno in zanesljivo obveščen o dogajanju na terenu. Poleg tega je bil v navezi z Regijskim centrom za obveščanje. Žled se je v soboto zjutraj pojavil predvsem na kalskem in v okolici Srednjega. »Na kalskem so mi poverjeniki, ki so šli takoj na ogled, povedali, da bodo težave lahko odpravili skupaj s cestno službo. Na Srednje sem šel pa zjutraj sam, da bi se prepričal, kakšna je situacija, saj sem se samo tako lahko potem tudi odločal o nadaljnjih intervencijah,« je pojasnil Petrevčič.

Na Kambreško ga je s terenskim vozilom peljal poverjenik iz Deskel, nato pa sta se še pred osmo uro vrnila na občino: »Ocenil sem, da so razmere za posredovanje zelo nevarne, saj je bilo na cesti preveč dreves, tudi zelo debelih, cesta pa je bila poledenela. Poškodovani so bili tudi električni vodi.« Da bi lahko vzpostavili električno omrežje, je bilo najprej potrebno očistiti cesto.

Cestno podjetje je ta dan imelo na terenu že veliko ekip, saj so se razmere močno poslabšale v okolici Lokovca, pa tudi povsod po Severnem Primorskem in širšem območju države. Dogovorili so se, da cestno podjetje prispeva tovornjak s plugom in nekaj delavcev, Petrevčič pa poskrbi še za delovni stroj, bager. Zato je poklical Piriha: »Prav zato, ker ima težko mehanizacijo je tudi v štabu, obenem pa sem se z njim posvetoval, kako bi cesto očistili. Rekel mi je, da ni noben problem in da gre takoj kopač na teren.« Petrevčič se je po ogledu terena zelo dobro zavedal, kako nevarne so razmere za posredovanje. Zato se je odločil, da bo za pomoč v intervenciji prosil domačine, »ki so opremljeni in poklicno izvajajo te storitve.« Takoj so se odzvali, tako da je akcija čiščenja zaprte ceste stekla ob devetih.

Intervencija je potekala na naslednji način: »Najprej so šli sekači, bager, plug, za njimi pa nekaj ljudi s cestnega podjetja. Z menoj, ki sem bil tudi v ozadju, so bili delavci Elektra Pirmorske. Po treh urah smo se prebili do Srednjega. Skupina je nadaljevala s čiščenjem ceste proti Avškem, z Elektrom smo se dogovorili za agregat. Zanj smo prosili kanalske gasilce, ki so ga tudi pripeljali. Električarji so pred tem potegnili še kabel za vodovod.«

Ker so delavci Elektra kmalu popravili daljnovod, so kanalski gasilci generator odpeljali, nato pa so ga morali ponovno pripeljati, saj so podrta drevesa ponovno prekinila dobavo električne energije. Srednje je tako imelo elektriko in prometno povezavo, poverjeniki s kalskega pa so poročali, da so ceste prevozne.

Seveda pa so se drevesa ves čas ponovno podirala, zapirala poti in prekinjala elektrovođe, tako da so škodo vse čas odpravljali.

Razmere so se zaradi ponovnega ledenega dežja močno poslabšale v noči s torka na sredo (s 4. na 5. februar). Petrevčič je bil v stalnem kontaktu s poverjeniki na terenu in z Regijskim centrom za obveščanje. Obvestili so ga, da sta zaradi poledice zaprti cesti Kanal-Lig in Ročinj-Kambreško. S posipanjem so te težave rešili, tako da so bile ceste odprte že zgodaj dopoldan. Zaradi žleda pa je bilo hudo pa je bilo na Srednjem, zato se je moral odločiti, kako bo v teh nevarnih razmerah organiziral posredovanje: »Za mene je najbolj važno, da se nobenemu nič ne zgodi. Preveliko tveganje bi bilo, da bi na tisto območje poslal neusposobljene ljudi.« Zato se je na Srednje odpravila podobna ekipa, kot v prejšnjih dneh. Ker so bile prekinjene vse telefonske komunikacije, ni imel več povezave s poverjeniki, zato se je sam odpravil na teren proti Kalu in Levpi. Medtem je bil seveda tudi sam nedosegljiv. Prišel je do poverjenika Bavdaža, ki ima satelitski telefon: »Tako sem ob komunikacijskem mrku imel informacije, ki mi jih je ves dan s terena posredoval Bavdaž. Na kalskem so bile ceste prevozne, tam je delala skupina cestnega podjetja, prekinjene so bile le povezave proti občini Tolmin.«

Nato se je odpravil na Srednje. Tam je srečal skupino novinarjev, ki so se odpravili na obisk proti gospe iz Pušnega, ki so jo vaščani v teh dneh redno obiskovali,

tako da ni bila sama. Na cestah je ostalo vejevje, zato je avške in kanalske gasilce prosil, da pregledajo ceste. Po dveh urah so se srečali na Srednjem. Povedali so mu, da so vse ceste čiste in da niso imeli veliko dela.

Drugače je bilo na kalski strani, kjer je bilo več vejevja na cestah in so se avški gasilci vrnili v bazo šele zvečer, ko so vse očistili. Nato se je s PGD Kanal dogovoril še za dovoz goriva za agregat v Srednjem, ki je tudi v lasti kanalskih gasilcev. Da ne bi prepogosto morali v Srednje, so se z enim od vaščanom dogovorili, da bo skrbel za gorivo. Z Elektra Primorske so ga prosili za pomoč pri delu na terenu, pojasnjuje Petrevčič: »Tako sem se dogovoril z gasilci. Ena ekipa je šla na elektrovod, druga pa na oddajnik na Globočaku.«

Ko so vzpostavili Globočak, so bile vzpostavljene tudi vse telefonske zveze. »To je bilo čudovito, elektrika je prišla na Srednje, internet, telefoni so delovali na celotnem območju. Za ljudi je bila vzpostavljena komunikacija zelo pomembna. Ni jih več skrbelo, kako bi v primeru potrebe poklicali na pomoč,« je povedal poveljnik CZ.

Na naše vprašanje, kako si razlaga obtožbe kanalskih gasilcev, da niso bili vpoklicani, Petrevčič odgovarja, da si teh obtožb ne zna razložiti. Dejstvo je, da je gasilce ob potrebi vpoklical, kar dokazuje tudi zahtevek PGD Kanal občinski upravi za povrnitev

stroškov na intervencijah žledoloma, ki skupaj znašajo 932, 89 evrov. Iz priložene tabele je razvidno, da so bili kanalski gasilski od 31. januarja do 7. februarja šestkrat na intervencijah v različnih krajih in da so skupno prevozili 563 kilometrov. Tabela je priložena na koncu prispevka.

Ponovno je ponovil, da ga je pri organizaciji posredovanja na območjih, ki jih je prizadel žled, vodilo načelo varnosti: »To, da so užaljeni, ker niso šli v prvo skupino, ki je imela opravka s porušanim drevjem, si ne morem razložiti.

To je bilo izjemno nevarno delo. Kako bi jaz ali pa moj predpostavljani pogledal eni materi v oči, da se je kateremu od mladih gasilcev kaj zgodilo na terenu?«

Župan **Andrej Maffi** je bil sproti obveščen o vsem dogajanju. Tudi on mu je naročil, naj v prvi vrsti poskrbi za varnost vseh in naj bo previden.

Prva naloga župana in poveljnika CZ kot njegovega podrejenega je, da skrbi za ljudi in premoženje.

Župan Maffi je ob vsem dodal, da poveljniku Petrevčiču povsem zaupa: »Lahko samo to povem, da sem izredno zadovoljen z intervencijo, da so se vsi udeleženi lepo odzvali, da mi je poveljnik redno poročal in da sem bil brez skrbi, ker tudi od ljudi s prizadetih območij ni bilo pripomb, tako da me pripombe gasilcev močno presenečajo.

Glede vpoklica gasilcev pa je vse razvidno s tabele, ki jo je občini dostavila Civilna zaščita.«

Prostovoljstvo odpira poti

Skupina prostovoljcev – članov Lovske družine Kanal, Planinskega društva Kanal, predstavnikov Krajevne skupnosti Kanal in Civilne zaščite Kanal – se je dva dneva prostovoljno odpravila v boj s posledicami žleda na cesti od Srednjega proti Solariju in se prebila od Pušnega do Doma Valentina Staniča pod Ježo. Očistili so državno cesto, ki bi sicer še dolgo ostala neprehodna.

Irena Hočevvar Križnič, foto: Milivoj Hlede

Žled je med Kambreškim in Solarijem povzročil pravo razdejanje: drevje je polomljeno, izruvano in to področje je popolnoma neprehodno.

Kljub temu, da je delo v tako uničenem gozdu zelo nevarno, so se povezali prostovoljci iz vrst lovcev, planincev, civilne zaščite in krajevne skupnosti v Kanalu in okolici in se v skupini desetih do dvanajstih odpravili na težaško delo. Za malico delavcev je poskrbela CZ Občine Kanal ob Soči. Prostovoljci so se odločili, da odsek državne ceste očistijo sami s svojimi motornimi žagami. CPG, ki je zadolženo za čiščenje ceste, je priskrbelo delavca in kopača, da so bili pri delu lahko bolj učinkoviti. Cesto so čistili 12. in 18. februarja.

Po dveh dneh naporega in nevarnega dela so uspeli očistiti 5 km ceste in se prebiti od Pušnega do Doma Valentina Staniča pod Ježo. Cesta, ki je bila pred tem povsem preprejena z drevjem, je sedaj prevozna. S tem so pokazali, da človeka krasi solidarnost in da je biti človek največja vrednota.

Kanalski gasilci pomagali službam pri žledu

Kanalski gasilci smo bili v začetku februarja zaradi žleda zelo aktivni na terenu. Pomagali smo elektro in drugim službam pri odpravljanju posledic žleda na področju Srednjega in bližnji okolici.

Tekst in foto: PGD Kanal, Danijel Markič

Kanalski gasilci na delu

V četrtek, 6. februarja, smo nekaj po 8. uri jutraj prejeli poziv. V sporočilu poziva je pisalo, da je potrebna pomoč pri odstranjevanju posledic žleda in naj se operativni gasilci zgledajo v domu. Po prihodu v dom smo ugotovili, da bo potrebno pomagati elektro in drugim službam na območju Srednjega.

V gasilskem domu smo se razdelili v dve skupini, ki sta se odpravili vsaka na svoj konec. Izvozili smo z dvema terenskima voziloma z opremo za sečnjo. Prva skupina gasilcev se je odpravila z delavci elektro službe na Srednje. Nato so se vsi peš z opremo odpravili po liniji daljnovoda Srednje - Rog. Delavcem elektro službe so

pomagali pri čiščenju linije, poti, učvrščevanju električnih drogov in drugih delih.

Druga skupina pa se je odpravila na gozdno pot proti oddajniku na Platnah ter čistila dostopnost z ostalimi službami. Po končanem napornem delu, je sledil še zaslužen topel obrok, ki nam ga je zagotovila OŠ Kanal, za kar se najlepše zahvaljujemo.

Za tem je sledil še odhod prve skupine na 746 m visok hrib Platne, kjer se nahaja oddajnik za televizijo in mobilno telefonijo. Delavcem elektro službe smo pomagali pri vzpostavljanju električne povezave do oddajnika. Po uspešno zaključenem delu smo se vrnili v dom, kjer smo opremo očistili in pripravili za naslednji dan.

V petek, 7. februarja, smo ponovno bili pozvani. Tudi tokratna vsebina sporočila je bila, da bo potrebna pomoč pri odstranjevanju posledic žleda. Po prihodu v gasilski dom, so se gasilci opremili in razdelili v dve skupini in se odpravili z dvema gasilskima voziloma. Še pred odhodom proti Volčanskim Rutom, smo iz Srednjega pripeljali sposojeni agregat in ga predali članom Civilne zaščite Severnoprimske regije, ki so ga odpeljali na Idrijski konec. Na pomoč smo ponovno priskočili delavcem elektro službe iz Kanala. Pomagali smo jim na liniji električnega daljnovoda proti Volčanskim Rutam. Delo je bilo še napornejše kot dan poprej na Srednjem. Po celodnevem težakem delu na terenu, so se gasilci vrnili v gasilski dom v Kanal. Po prihodu je sledilo še čiščenje vozil in opreme, in priprava opreme za nadaljnjo uporabo.

Življenja lahko rešujejo tudi laiki

Ob nenadnem zastoj srca so za preživetje ključne minute, izkušnje pa kažejo, da do odročnejših krajev reševalci pogosto pridejo prepozno, laiki pa imajo še vedno strah pred uporabo defibrilatorjev in masažo srca.

Nataša Bucik Ozebek, foto: Toni Dugorepec

Na Goriškem so zato po podeželju usposobili 56 prvih posredovalcev, ki znajo ob nenadnem zastoj srca pravilno in pravočasno pomagati. V Kanalu je prvi posredovalec **Aleksander Štrukelj** iz Levpe le teden dni po tečaju uspešno rešil prvo življenje. Štrukelj je med prvimi posredovalci pristal naključno, tečaj zanj je opravil konec lanskega leta v Zdravstvenem domu v Novi Gorici. Ali je bilo naključje, da je bil že teden dni kasneje na pravem mestu, ne bomo nikoli vedeli, a s tečajem temeljnih postopkov oživljanja je tistega dne soobčan na prednovoletnem srečanju kanalskih upokojencev rešil življenje. Ko je videl, da je gospodu ob sosednji mizi očitno slabo, da se stvar zapleta in da so ga začeli neprimerno oživljati kar na stolici, ni več pomišljal. "Pristopil sem bliže in povedal, da sem prejšnji teden opravil ta izpit in da lahko pripomorem pri oživljanju, če mi dovolijo," pravi. In še danes, po srečnem koncu pove, da to poslanstvo ni enostavno. "Vse je lepo in prav, če oživljanje uspe, kaj pa če ne?" se sprašuje. Ve pa, da bi še enkrat pomagal, saj je najbolj srečen, ko oči svojcev preživelega žarijo od sreče. "Pomembno je pomagati čim prej. Kar koli narediš, je bolje kot nič," meni. Štrukelj je s to izkušnjo premagal strah, in če bo še kdaj treba, pravi, bo hitreje in lažje pristopil. Pobudnica izobraževanja prvih posredovalcev na Goriškem, splošna zdravnica na urgenci Zdravstvenega doma Nova Gorica **Tatjana Lukner**, ga pohvali. "Odlično je naredil in vse organiziral tako, kot je treba," pravi. Tudi drugi, žena in gospod, ki je hitro stekel po defibrilator, so tukaj dobro opravili svojo nalogo. Po izkušnjah zdravnice se namreč zgolj v enem od 40 primerov nenadnega zastoja srca zgodi, da ljudje začnejo masažo srca in naredijo to, kar bi bilo treba. "V devetih minutah po odpovedi srca moramo začeti postopke oživljanja, če želimo, da

človek nima resnejših posledic. Po dvajsetih minutah mu naredimo več škode kot koristi," pojasni zdravnica.

Za izobraževanje prvih posredovalcev so se na Goriškem odločili, ker imajo do mnogih prebivalcev dolge dostopne čase. Do najbolj oddaljenih krajev tudi z lučmi in sireno potrebujejo 40 minut ali več. To pa v takšnih primerih pomeni zgolj to, da so prepozni. Lani so že usposobili 56 prvih posredovalcev na Kanalskem, Krasu, v Brdih, Braniku, Dornberku in Renčah. "Čakajo nas še drugi kraji, najboljše pa bi bilo, če bi bil v vsaki hiši človek, ki bi znal izvajati temeljne postopke oživljanja," meni Luknerjeva. Na enodnevem tečaju inštruktorji, med katerimi je tudi zdravnik, udeležence seznanijo z nekaj teorije, predvsem pa z njimi vadijo temeljne postopke oživljanja z uporabo avtomatskega zunanje defibrilatorja.

Kakšen mesec po tečaju sledi izpit, kjer preverijo predvsem praktično znanje. Luknerjeva pravi, da je prvi posredovalec lahko vsak polnoleten laik, ki se je pripravljen vključiti v obstoječi sistem z vsemi obveznostmi in odgovornostmi, ki sodijo poleg. In kako prvi posredovalci pomagajo? "Ko dobimo klic in presodimo, da bo potrebno oživljanje, se usedemo v reševalni avto. Sočasno pa dispečer iz operativno-

komunikacijskega centra obvesti prve posredovalce v bližini. Tisti, ki je najbližje in lahko, odide na kraj dogodka," pojasni Luknerjeva.

Boris Čufer, predsednik Prostovoljnega gasilskega društva v Kanalu, ob svojem vsakdanjem delu na terenu dobro ve, kako je prva in hitra pomoč pomembna in tudi to, da le malo ljudi zbere pogum in pomaga pri oživljanju. "Ljudje se ponavadi ustrašijo, ko pri masaži srca počijo prsnica in takrat odnehajo. A zlomljena prsnica v primerjavi z rešenim življenjem ni popolnoma nič," pravi in spodbuja ljudi, naj pomagajo. Vseeno meni, da za prvega posredovalca ni vsak. Za to se mora odločiti vsak sam, posameznik mora čutiti to poslanstvo in šele tedaj bo v nesreči tudi pomagal, je prepričan Čufer. Temu pritrjuje tudi Luknerjeva.

Pri srčnem zastoj je pomemben hiter odziv

Na pobudo Društva upokojencev Kanal je Društvo za zdravje srca in ožilja Podružnica za severno Primorsko v sodelovanju z Območnim Rdečim križem organiziralo predavanje na temo uporabe defibrilatorja.

Marija Marinič

Usposabljanje je potekalo v prostorih društva upokojencev, vodil ga je **Boris Šega**, pogodbeni sodelavec Rdečega križa, sicer pa zaposlen kot anesteziist v bolnici Šempeter. Spomnil se je uspešno izvedenega oživljanja našega člana na srečanju jubilarantov Društva upokojencev Kanal pred dvema mesecema v gostišču Križnič.

V besedi in sliki je predstavil vse postopke oziroma korake v primeru, ko oseba doživi nenaden srčni zastoj. Nenadna smrt pomeni zastoj srca in dihanja. Žrtvi, ki kaže znake nenadne smrti, je potrebno takoj

nuditi temeljne postopke oživljanja (zunanja masaža srca in umetno dihanje), poklicati pomoč in takoj pridobiti in uporabiti avtomatski zunanji defibrilator (AED). To je računalniško voden aparat, ki nas z govornimi navodili vodi skozi temeljne postopke oživljanja in žrtev defibrilira z električnim sunkom. Poudaril je, da je samo uporaba AED, brez drugih temeljnih postopkov oživljanja, neučinkovita. Prisotni smo imeli kar veliko vprašanj in pomislekov zlasti glede sprostitve dihalnih poti, pravilne lege žrtve, umetnega dihanja in ustrezne moči pritiska na prsni

koš. Praktični prikaz vseh temeljnih postopkov oživljanja in uporabe AED na lutki je najprej izvedel predavatelj, nato pa še udeleženka delavnice. Z delavnice nas je večina odšla opogumljena in opremljena z zadostno znanja, da bi lahko pravilno in hitro postopali v primeru, ko se nekdo pred nami zgrudi ali negibno obleži na tleh. Potrebno se je hitro odzvati, saj štejejo minute. Z oživljanjem je potrebno nadaljevati do prihoda reševalcev. V Kanalu je AED nameščen na zunanjem delu stolpa Gasilskega doma v Kanalu in je dostopen 24 ur na dan.

Odporne želve praznujejo petdeset let

V predprazničnem decembru je rodu tabornikov Odporne želve uspelo organizirati nočni pohod ob Soči ob zimskem solsticiju in po večletnem premoru prinesiti Luč miru v Deskle.

Lojzka Reščič, foto: Helena Orlič

Ob koncu leta 2012 smo taborniki Odporne želve organizirali prvi nočni pohod ob Soči ob zimskem solsticiju, to je 21. decembra, ko je najdaljša noč. Takrat smo si zaželeli, da bi ta pohod postal tradicionalen, vedno zadnji petek v letu, ki bo najbližji 21. decembru.

Kazalo je, da nam že prvega naslednjega pohoda ne bo uspelo speljati, saj so v začetku decembra kolesarsko pot ob Soči zaprli zaradi začetka urejanja. Pa se ne damo tako hitro, in našli smo drugo rešitev, traso od železniške postaje v Kanalu, preko Gorenje

vasi, Krstenic in Gorenjega polja na taborniški prostor v zgornjih Desklah. Poleg zapore ceste nam je ponagajalo še vreme, vendar se nam je kljub temu na pohodu pridružilo okrog 100 udeležencev, ki smo večer zaključili s prijetnim druženjem. Naslednji nočni zimski pohod bo 19. decembra 2014.

Veseli nas, da smo po večletnem premoru Odporne želve ponovno prinesle v kraj Luč miru iz Betlehema. Ta tradicionalna akcija nam v božičnem času prinaša sporočilo miru, sodelovanja in vsega dobrega. In zato smo res ponosni, da smo lahko vsem krajanom

omogočili, da plamen in sporočilo te akcije prinesejo v svoje domove. Luč smo šli iskati v Bovec, kamor so jo skupaj z Dunaja prinesli skavti in taborniki. Na kratki prireditvi sta se nam pridružila in zbrane pozdravila tudi župan **Andrej Maffi** in župnik. Pridružilo se nam je kar veliko krajanov, ki so ta simbolni plamen miru želeli prenesti v svoje domove z željo da bi nam s svojo toploto grel domove celo leto.

In tu je poslanica: "Če si daleč od mene, če me gledaš z razdalje, zviška ali brezbrizno, mi ne moreš gledati v oči. Nočem, da se zapiraš vase, nočem, da si moj brezčutni opazovalec. Želim, da se mi približaš, me pogledaš, kajti samo tako me boš srečal in razumel. Samo tako boš videl, kdo in kakšen sem. Samo če prideš k meni, če snameš masko z obraza, me lahko prav vidiš. Tako bom zate postal luč. Moja luč bo svetila tudi tebi, saj naju strah, sovraštvo, nerazumevanje in zamere ne bodo več ločevale. Najin pogled bo drugačen, ker se bova poznala in se gledala takšna, kot sva. Odpri oči. Razumi. Sprejmi. Pogled drugače." Ob nočnem pohodu in luči miru smo taborniki pripravili bazar z izdelki, ki smo jih sami izdelali, izkupiček bazarja smo namenili za organizacijo zimovanja.

Leto 2014 je za nas Odporne želve zelo pomembno leto, saj bomo praznovali 50 letnico delovanja. Našo obletnico smo združili s praznovanjem Dneva zemlje in Dneva tabornikov, tako bo osrednji dogodek proslava 25. aprila v Kulturnem domu v Desklah. Proslavi bo sledil pohod in nato prijetno druženje na taborniškem prostoru v zgornjih Desklah. Tako vas že ob tej priliki vabimo, da se nam pridružite. Ob tej priliki pripravljamo tudi Zbornik, v katerem bomo poskušali prikazati naših 50 let ter razstavo.

Obrezovanje okrasnih grmovnic

Lep in topel sončni dan smo izrabili za delavnico o obrezovanju vrtnic in okrasnih grmovnic.

Lojzka Reščič, foto: Helena Orlič

Po dolgotrajnem deževju, ki je skoraj neprekinjeno trajalo od začetka jeseni pa vse do pusta, je le posijalo sonce. Lepo in toplo vreme je kot nalašč za urejanje okolice, čas pa je tudi pravi za obrezovanje sadnega drevja, vrtnic in okrasnih rastlin. Tudi v Društvu upokojencev Deskle Anhovo smo lep, sončen in topel torek v začetku marca izrabili

za izpeljavo delavnice o obrezovanju vrtnic in okrasnih grmovnic. Tokrat smo polepšali okolico Kulturnega doma Deskle, kjer smo obrezali pritlikave borovce, obrezali smo tudi vrtnice ob glavni cesti in hibiskusove grme pri Mercatorjevi trgovini. Delavnico je vodila poklicna vrtnarica **Klara Medvešček**, ki nam je praktično prikazala in natančno obrazložila, kako obrezati posamezne vrste rastlin, katere obrezujemo zgodaj spomladi in katere kasneje in kako z obrezovanjem tudi skozi leto skrbeti za željeno obliko rastlin. Delavnico smo zaključili z obrezovanjem agrumov, ki jih pri nas gojimo v cvetličnih loncih, kljub temu pa lahko zrastejo v pravo drevo. Oboroženi z novim znanjem smo se udeleženci vrnili domov, pripravljeni, da tudi sami v praksi preizkusimo pridobljeno znanje.

Pust v znamenju čarovnic

Čarovnice so popestrile dogajanje tako na pustno soboto kot tudi na pustni torek, ko so rajale skupaj z otroki iz vrtca.

Majda Rejec, foto: Helena Orlič

Pust je še vedno nekakšen ljudski praznik, je običaj, ki živi med ljudmi. To je dan, ko se lahko sprostimo in si dovolimo biti drugačni kot običajno brez bojazni, da bomo doživeli neodobravanje oziroma zgražanje okolice. Maškaram je dovoljeno, da so norčave, radovedne, nagajive, vesele ali pa tudi žalostne, kar jim v danem trenutku najbolj ugaja.

Tudi upokojenke iz Deskel, ki smo se zbrale v Medgeneracijskem centru Pri Tinci, smo si zaželele tovrstne sprostitev in tako smo že proti koncu januarja sklenile: "Da, letos bomo pustovale tudi me!" Staknile smo glave, izbirale med idejami in se odločile: "Čarovnice bomo!"

Zavzeto smo se lotile priprav. Skozi ves februar je bilo v centru delovno. Pod vodstvom **Helene Orlič**

in ob izdatni pomoči **Mihaele Blažič** so nastajali enkratni pustni kostumi. Izdelali smo jih iz cenenih materialov kot so plastične vrečke za smeti, agrokoprena, til in karton.

Pravih čarovnic brez metel ni, zato smo tudi te izdelali in sicer iz brezovih in drugih vejic, ki smo jih pritrdili na ročaje iz bambusovih palic. Ker pust odganja zimo in prinaša pomlad, so bile tudi naše metle pomladne, saj smo med vejice vpletli tudi cvetočo forzicijo in japonsko kutino. Na pustno soboto je bilo vse pripravljeno.

Čarovnice so se podale po vasi, zaplesale so na placu v Gorenjih Desklah in rajale z drugimi maskami v Ložicah. Glavno dogajanje je bilo seveda v torek, ko so čarovnice obiskale otroke iz vrtca Deskle in se z njimi podale na sprehod po

ulicah. Popoldne so obiskale tudi prireditev, ki je potekala v Kulturnem domu Deskle za udeležence seminarja, ki je potekal v okviru mednarodnega projekta Net Age in na katerem so sodelovali udeleženci iz Srbije, Hrvaške, Albanije, Italije in seveda Občine Kanal ob Soči. Požele so veliko občudovanja.

Gostje so si celo zaželeli njihovih unikatnih metel in klobukov in jih kot spominek odnesli s sabo. Čarovnice, ki so o vsem dobro obveščene, so s čarobno palico, ki naj razreši vse probleme in metlo, ki naj jih pomete stran, obdarile tudi župana **Andreja Maffija**, ki je prav na ta dan praznoval rojstni dan.

Upamo, da mu bo oboje v veliko pomoč pri uspešnem vodenju naše občine.

Povampirjeni politiki pili kri bankirju

Pust v Morskem je bil letos v znamenju povampirjenih politikov in drugih vampirjev, ki so pili kri bankirju Janku. Za oživljanje pacienta so skrbeli izurjeni dr. Breclj in medicinske sestre, ki so povampirejne politike odganjali s česnom in koli.

Lea Širok, foto: Borut Jurca

Vampirje je odgnala „Brecljeva“ ekipa

Pust je tudi letos prevzel oblast Na Gorici v Morskem, kjer so se zbrali vampirji iz poslanskih, vladnih in strankarskih političnih klopi in poskušali do konca izsesati že tako brezkrvnega bankirja Janka. Da se to ne bi zgodilo, je slikar in oblikovalec **Branko Drekonja**, idejni vodja politično-satirične pustne prireditve, poskrbel za dovolj velike količine česna, ki se ga, kakor je

splošno znano, vampirji še kako bojijo. Dogajanje je v fotoreportaži zabeležil **Borut Jurca**. Vse se je začelo z Zdravkom, ki je prodajal publikli česen za zaščito pred vampirji in ga nekaj celo prodal. Na prizorišču so se nato pojavili štirje vampirji: Bratuškova, Virant, Lukšič in Erjavc, zaplesali "nek vampirski ples" in se poskrili v grobnice, ki so močno spominjale na parlament. Na Gorico sta

medicinski sestre pripeljali trenutno največjega bolnika v Sloveniji-direktorja NLB Janka Medjo. Ko sta ga na hitro oskrbeli, sta si seveda privoščili kavico. Medtem pa so iz grobnic vstali vampirji, ki so zavohali žrtev. Nezaščitenemu hudemu bolniku so hoteli izsesati še zadnje kaplje krvi. Na srečo se je takrat pojavila ekipa medicinskega osebja z dr. Erikom Brecljem.

Hitro je ukrepala in s plesom zaščitila bolnika pred vampirji. Dr. Breclj ga je še temeljito pregledal, nato pa se je, poročča Borut Jurca, vnel pravi boj za bolnika. Zaščititi so ga uspeli šele, ko so člani ekipe s težkimi macolami začeli zabijati lesene količke v srca vampirjev.

Brecljeva ekipa je vampirje že skoraj pokončala, poudarja očividec Jurca, ko se je po nesreči poškodovala transfuzijska vrečka s krvjo, ki je vampirje še dodatno podžgala.

Vmes so se dogajale še druge stvari. Harlekin in Doni sta se pripravljala za svoj nastop, Doni pa je hitro zaplesal s privlačno sestro.

Tudi poročevalec s prizorišča Borut Jurca se je opremil s česnom. Podaril mu ga je sam alfa in omega Morščanskega pusta Branko Drekonja. Dogajanje pa je, tako kot vsako leto, povezoval Zdravko.

Kot vsako leto doslej, so se pustarji na koncu odpravili pobirat darove po vasi. Poročila o tem, ali je česen zalegel proti povampirjenim politikom, pa trenutno še nimamo.

V Morskem upajo, da bo država zdržala vsaj še leto dni, tako da bodo naslednje leto z izvmimi maskami, ki jih oblikuje Drekonja, ponovno lahko na svojstven način komentirali aktualne družbene in politične razmere.

Nezaščitenemu hudemu bolniku so hoteli izsesati še zadnje kaplje krvi

Ples vampirjev

Brhki sestri

Z macolo nad vampirja

Branko Drekonja

Pustni ples snežink na kalskem

Kljub meteorološki pomladi je kalske vasi prvi vikend v marcu zajel pustni snežni metež. Člani Folklorne skupine Kal nad Kanalom so si namreč nadeli kostume snežink in v spremstvu sneženega moža razigrano zaplesali z vaščani.

Darja Rijavec, foto: Polona Lipičar

Smeha, veselja, nagajivosti in dobre volje ni manjkalo, le pogled na prazne strmine kalskega smučišča je njihovo šegavost nekoliko zaustavil. Idejo za izdelavo pustnih kostumov pa folklornikom ni dala le narava, ki letos sicer skopari s snegom. Simbol snežinke nosi tudi

logotip turističnega društva Kal nad Kanalom, ki v letošnjem letu praznuje deseto obletnico uspešnega delovanja. Najmlajša sekcija društva, Folklorna skupina Kal nad Kanalom se za darove, ki jih je bila ob pustnem rajanju deležna, krajanom iskreno

zahvaljuje. Sredstva bodo folklorniki prav gotovo koristno uporabili za potrebe svojega delovanja, saj si sami s prostovoljnim delom in različnimi donacijami urejajo prostore prvega nadstropja kalskega župnišča.

Kogojevi dnevi dobili Betettovo listino

Mednarodni festival sodobne glasbe Kogojevi dnevi je letošnji prejemnik Listine Julija Betetta, najvišjega glasbenega stanovskega priznanja, ki ga podeljuje Društvo glasbenih umetnikov Slovenije. Utemeljitev komisije v celoti objavljamo v nadaljevanju.

Društvo glasbenih umetnikov Slovenije, foto: Toni Dugorepec

Umetniški vodja Festivala Anton Nanut

Prosvetno društvo Soča je leta 1980 lansiralo v mali pitoreskni primorski vasi Kanal ob Soči, mestu **Marija Kogoja**, na pobudo skladatelja, profesorja, publicista in organizatorja **Marijana Gabrijelčiča** in s sodelovanjem maestra **Antona Nanuta**, Mednarodni festival sodobne glasbe Kogojevi dnevi. Maestro Nanut tako od samega začetka kot predsednik programskega sveta in umetniški vodja festivala snuje ta izredno pomemben in opazen glasbeni dogodek v Kanalu. K oblikovanju in izpeljavi festivala so tehnično znatno prispevali

lokalni glasbeni ljubitelji na temeljih prostovoljstva. Poslanstvo festivala je v 24-ih letih ohranilo osrednji credo: razširjanje poznavanja glasbe Marija Kogoja med domačim poslušalstvom, promocija sodobne glasbe tako v smislu izvedb novitet kot tudi izvajanje skladb sodobnikov, s posebnim poudarkom na slovenski skladateljski ustvarjalnosti. Na prireditvah so bila poleg Kogojevih del redno prisotna tudi dela slovenske starejše, srednje in najnovejše generacije skladateljev raznih usmeritev. Pri tem so se osredotočali na gostovanja zlasti najvidnejših

slovenskih izvajalcev, dajali so možnosti koncertiranja obetavnim glasbenikom na začetku glasbene kariere, vsekakor pa še danes kot pomembna protiutež slovenskemu glasbenemu snovanju predstavljajo gostovanja tujih umetnikov zlasti iz sosednje Italije in tudi od drugod. Prostor so vedno dobili slovenski umetniki s svojimi ansambli in zasedbami, ki sicer živijo in delujejo v tujini. Eden izmed odmevnejših slovenskih festivalov v svojem tretjem desetletju delovanja ohranja kontinuiteto vrhunske glasbene ponudbe. Kot tak je festival že zdavnaj prerasel okvire lokalnega interesa, kar se kaže tudi v prenosih, rednih snemanjih in poročanjih o dogajanju na nacionalni televiziji in radiu RTV Slovenija ter RAI (Italija). Posebno pozornost mu posvečajo tudi lokalne in državne časopisne hiše. Koncertna prizorišča se delijo med tista organizirana v Kanalu ob Soči, ki številčno tudi izstopajo, redno pa festival s koncerti obišče še mnoga zanimiva kulturna središča, kot so Nova Gorica, Ljubljana, Tolmin, Portorož, pri zamejskih Slovencih v Gorici, Trstu, Trzinu ter v Benečiji v Tarbiju in Bardu. Na ta način dodatno utrjuje svoje poslanstvo osveščanja poslušalcev s sodobno glasbeno ustvarjalnostjo. V povprečju vsaka edicija festivala ponudi 10 prireditev. Ponudba se ne osredotoča zgolj na koncertno panogo. Z dodatnim vključevanjem ostalih umetniških področij, sicer povezanih z glasbo: likovne razstave, poezija, dramske predstave, številna srečanja namenjena kulturnim delavcem, predstavitev izdanih monografij znatno širi področje festivalskega prostora. V vsaki različici festivala je ena prireditev namenjena glasbenemu osveščanju najmlajših in mladine. K sodelovanju povabijo najperspektivnejše se šolajoče glasbenike iz Slovenije, ki se predstavijo z zanimivim programom svojim vrstnikom. Na otvoritvenih prireditvah festivala se je zvrstilo 24 slavnostnih govornikov, uglednih kulturnih delavcev z vseh umetnostnih področij kot tudi vplivne osebnosti iz političnega vrha. Člani sveta Kogojevih dni so cenjene osebnosti, ki vplivajo, oblikujejo in vodijo kulturno življenje Primorske, zamejstva in Benečije. Prizadevanja festivalskega organizacijskega odbora so dosegla tudi realizacijo številnih simbolično pomenskih postavitev, kot je spominska soba Marija Kogoja, postavitev doprsnega kipa Mariju Kogoju v Kanalu na trgu pred občinsko stavbo in doprsnega kipa preminulega soutemeljitelja festivala Marija Gabrijelčiča. Njegov kip stoji pred Kulturnim domom v Desklah. V splošnem Kogojevi dnevi uspešno ohranjajo pomembno glasbeno izobraževalno vlogo v Sloveniji. Domačini in gostje z veseljem sprejemajo Kogojevo zapuščino, ki je v tem času, zaradi njene prefinjene zvočne slike in sporočilnosti, postala med poslušalci priljubljena. Kanal ob Soči pa še vedno simbolizira zatočišče, center širjenja in promocije glasbe sodobnih skladateljev.

Oblačilna kultura na Trnovsko-Banjški planoti

Konec lanskega decembra je Kulturno turistično društvo Lokovec izdalo knjigo *Oblačilna kultura na Trnovsko-Banjški planoti*, ki jo bogati več kot 470 fotografij in zajema številne zgodbe, s pomočjo katerih prepoznamo tako oblačilni videz kot socialni in ekonomski položaj ljudi Planote. V obširni in večletni raziskavi so sodelovali tudi ljubiteljski raziskovalci iz kanalske občine.

Miro Šuligoj Bremec

Sodobnosti, ki jo živimo, ne bi bilo brez preteklosti. Zrasli smo iz korenin, ki znova in znova poganjajo novo zelenje, je v uvodniku knjige zapisal dr. Bojan Knific, pod naslovom *Žlahtnost ljubiteljskega raziskovanja*. Raziskovanje oblačilne kulture na Trnovsko-Banjški planoti sega v leta, ko se je skupina domačinov, ljubiteljskih raziskovalcev domoznanske, etnološke in zgodovinske tematike krajev na Planoti že dodobra utrdila v skupnem naporu pri ohranjanju, varovanju in raziskovanju kulturne dediščine domačih krajev. Raziskava je zajela vasi krajevnih skupnosti Grgar, Čepovan, Ravnica, Trnovo, Lokve-Lazna, Lokovec, Banjšice, Grgarske Ravne-Bate, ki spadajo v Mestno občino Nova Gorica, ter Kal nad Kanalom in Levpo, ki spadata v občino Kanal ob Soči. Nekatere vasi so obdelane podrobneje, druge nekoliko manj. Knjiga nam prinaša zbrano gradivo, iz katerega lahko prepoznamo oblačilni videz prebivalcev Planote s preloma 19. v 20. stoletje pa vse do prvih let po drugi svetovni vojni.

Na kmetih so bila vsakdanja oblačila zelo preprosta. Materiali so bili doma narejeni in ceneni, po prvi svetovni vojni pa so jih začeli tudi kupovati. Gospodarske in družbene razmere tistega časa so pogojevale, da so bili ljudje zelo iznajdljivi in varčni. Navade pri oblačenju so bile dokaj ustaljene, držali so se pravil in le redki so izstopali.

Justina Doljak iz Grgarja je v članku *ženska oblačila* zapisala: Obleka za vsak dan je bila ponošena do kraja, zablekana, narejena iz dveh, treh kosov starih cunj. Praznična obleka pa je bila morda le ena, a v tisti ta zakmašni je ženska, zavedno ali nezavedno, izrazila svoje hrepenenje po lepoti, po želji biti lepa, opažena, biti ženska. S to obleko se je v nedeljo napotila v cerkev, nosila jo je za posebne priložnosti, za birmo, za družinske in cerkvene slovesnosti, z njo je šla k fotografu v mesto. Skrbno jo je hranila in jo nosila več let, tudi desetletij.

Hudomušno se ob tem izrazi **Darja Rijavec** iz Vrhavča, ki opisuje nakit in pričeske: »Sabuata napraulajne, nedejle pahajajne, pendejlk pa apraulajne« in nadaljuje z opisom pričesk: Neporočena mlada dekleta so nosila prosto padajoče kite, starejša dekleta in poročene ženske pa so nosile kite, spete h glavi. Lase so pokrile z ruto, ki je bila konec 19. stoletja za v cerkev obvezen del ženske garderobe. Mlajše žene in dekleta so seveda ruto, ko so šle na ples, snele in jo spustile na ramena. Možje so si urejali lase in brke različno, v začetku prejšnjega stoletja po zgledu cesarja Franca Jožefa. Da so moštace obdržale

Številčna družina iz Kala nad Kanalom, začetek 20. stoletja
Fotografijo hranijo Tineževi iz Vrhavča

pravo obliko, so si pomagali s sladko vodo.

Elza Pavšič iz Kala nad Kanalom, ki opisuje moška oblačila doda: Za praznična, nedeljska oblačila so veljala stroga pravila. Moški so nosili hlače s telovnikom, srajco in suknjič, obvezno pa je bilo tudi pokrivalo – klobuk. Bogatejši so si poleg vsakdanjih lahko privoščili še praznične čevlje, ostali pa so imeli le ene.

Obleka, ki je pravzaprav eden od osnovnih elementov pri razvoju posameznika, v preteklosti ni bila tako samoumevna zapiše **Petra Kolenc** z Lokev, ki opisuje otroška oblačila in nadaljuje: Čeprav je pomenila zaščito pred mrazom in vročino, se je bilo potrebno zanjo boriti, posebej v revnejših družinah z večjim številom otrok, kjer so bili posamezni kosi zasedeni za najstarejšega, najmlajši pa je kasneje dobil ponošeno obleko v »zadnji fazi«, večkrat pokrpano in predelano.

Mara Bolčina iz Čepovana opisuje blago in oblačilne dejavnosti.

V članku zapiše: V 19. stoletju so obleko in obutev večinoma izdelovali doma, iz domačih materialov. Sejali so lan in redili ovce za volno.

Že pred prvo svetovno vojno so doma narejeno blago začeli nadomeščati z industrijskim. Bilo je tanjše in bolj enakomerno tkano. Po drugi svetovni vojni so tudi v vasi prihajale cenejše vrste blaga.

Umetna vlakna so tako izpodrivala naravna, lažje jih je bilo vzdrževati, pri nošenju pa niso imela takih lastnosti kot današnja. Njen članek dopolnjujejo sezname v katerih je navedeno 223 šivilj in krojačev ter 116 čevljarjev.

Knjigo, ki jo je izdalo Kulturno turistično društvo Lokovec, bogati prek 470 fotografij in zajema številne zgodbe, s pomočjo katerih prepoznamo tako oblačilni videza kot socialni in ekonomski položaj ljudi. Opisi oblačil so nazorno prikazani tudi s skicami **Jane Dolenc**.

Da naše delo ni bilo prepuščeno naključju in zgolj ljubiteljskemu raziskovanju je svojo noto pridala mag. **Inga Miklavčič Brezigar** iz Goriškega muzeja in dr. **Marija Makarovič**, ki nam je svoje smernice raziskovanja podala na terenu.

Knjigo je oblikoval in uredil **Miroslav Šuligoj Bremec**. Vzporedno z raziskovalnim delom in pripravi gradiva za knjigo je potekala izdelava oblačilnih kostumov za Folklorno skupino Kal nad Kanalom.

Za leto 2014 so izdali koledar s podobami folklornikov, ki odražajo videz njihovih babic in dedov in krasijo prenekatere domove.

Tako lahko ponovimo misel, da rastemo iz korenin in če smo z izdajo knjige prispevali k brstenju, z veseljem pričakujemo letošnjo pomlad na Planoti.

Soški kamen navdihuje

Na tradicionalni razstavi pirhov na Sveti Gori so mi tako lansko, kakor predlansko leto posebno pozornost vzbudili izdelki iz soškega kamna, ki jih je izoblikoval Iztok Konjedic iz Kanala. Ob pogledu na vrsto mojstrov in skoraj nisem mogla verjeti, kakšno čudo barvitosti skriva ta skrivnostna reka.

Tekst in foto: Katarina Vuga

Drznila sem si oblikovalca poklicati in ga zaprositi za razgovor. Z ženo sta me prijazno sprejela na svoji samotni domačiji, ki leži tik nad Sočo. V sproščenem pogovoru sem izvedela, da ima kamen pravo barvo samo, kadar je moker. Ko se osuši, postane sivkast, zato se **Iztok Konjedic** sprehaja ob Soči, kadar je dež,

da izbere kamen prave barve. Ko je ugodno vreme, pa sedi ob bregu reke in kamnu daje svojo podobo. Kamen najprej obdela z brusilko, nato ga polira s suhim smrkovim papirjem, potem pa še s finim vodobrusnim papirjem, da končni izdelek dobi sijaj in naravno barvo mokrega kamna. Kamnu ni mogoče

ničesar dodajati, ampak se ga lahko samo brusi in obdeluje, torej se masa odvzema. Pomemben je izbor kamna: biti mora dovolj kompakten, da se pri brušenju ne kruši; izbrati mora pravo barvo in že v njegovi obliki videti, kaj bo nastalo.

Najprej je pred mano razgrnil kup drobnih, raznobarnih kamenčkov v obliki obeskov. Potem se je miza napolnila z večjimi obdelanimi kamni v najrazličnejših odtenkih, od rožnatih, rjavkastih, zelenkastih, sivkastih, črno-belih, bakrenastih, v barvah starega zlata, z ostanki fosilov, železovo rudo, z različno speljanimi žilami... neizmerno barvno bogastvo za oči in dušo.

Na Sveti Gori je že dvakrat razstavil celo vrsto svojih umetnin. Bile so skledice s pisanimi pirhi, kot jih je videti v naravi, črn podstavek v obliki usločene gobe s črno-belimi pirhi v sredi, rožnat pepelnik z ustrezno barvo pirha, križ z dvema podobama... Oblikovalec je povedal, da porabi samo za oblikovanje enega pirha od tri do pet ur, torej si lahko predstavljamo, koliko časa in potrpljenja je vloženega v množico drobnih umetnin, ki smo jih občudovali na razstavi. Koliko ur se je pod dežnikom potikal ob Soči, koliko ur je s spretnimi prsti brusil in gulil kamen, da je dobil končno podobo. Navsezadnje je Stvarnik podaril človeku lepoto tudi ob dežju, saj se namesto pred televizorjem ali naveličano iztegnjeni na kavču lahko sprehodimo med soškimi kamni in se naužijemo neizmerne lepote narave.

Upamo si pričakovati, da bomo njegove mojstrovine lahko občudovali še kdaj tudi v Kanalu in ne le na Sveti Gori.

Kulturni utrip

Bogato kulturno dogajanje v Kulturnem domu Deskle

Petra Paravan, foto: Borut Jurca

Predzadnji januarski vikend je Kulturni dom v Desklah gostil *Revijo pevskih zborov Goriške*, na kateri se je predstavilo 27 pevskih sestavov s 530 pevci. Teden ali bolje mesec kulture se je pričel s koncertom *Februarskih preigravanj Pihalnega orkestra Salonit Anhovo*. Prireditve ob slovenskem kulturnem prazniku je postregla s koncertom skupine *Čompe*. Praznik Krajevne skupnosti Anhovo – Deskle se obeležuje 13. februarja, na dan ko so bili leta 1945 ob visečem mostu ustreljeni talci. Pred prireditvijo ob krajevnem prazniku je bila v Stekleni dvorani otvoritev razstave slik *Likovne skupine Svetloba*. Nato so sledile gledališke predstave za otroke in odrasle.

Na predvečer dneva žena pa je **Gledališko društvo Kontrada Kanal** navdušilo gledalce s premiero Kishonovih Družinskih zgodb *Rodil se je očka* v režiji Severina Drekonje.

Navdušeni nad roboti

Pri robotiki se učenci OŠ Kanal pod brezplačnim mentorstvom Miha Stegla učimo, kako se z računalnikom programira in kako s pomočjo programa izdelati robota - avto, ki bo vozil sam

Tine Drekonja, 7. a, OŠ Kanal, foto: Arhiv OŠ Kanal

Tečaj robotike obiskuje približno 15 učencev. Mentor je **Miha Stegel**, ki nas prostovoljno uči. Delavnice je imel na naši šoli že pred dvema letoma in v lanskem letu in učenci, udeleženci smo sami fantje, smo vedno sodelovali z veseljem. V tem šolskem letu smo se spet srečali z mentorjem na delavnicah za radovedne v začetku oktobra. Ker smo bili vsi zelo navdušeni, nas zdaj uči vsak teden. Tečaj je od 14.00 do 15.00 ob petkih. Naš cilj je do konca leta narediti program, ki bo upravljal avto. Avtomobil načrtujemo sami izdelati. Tečaj smo imeli tudi dopoldne v soboto, 8.2., in v nedeljo, 9.2., od 10.00 do 16.00. Mentor je sam plačal kosilo in malico za nas. V soboto nas je prišla pozdravit ravnateljica in nam prinesla pecivo. V soboto smo sestavljali lego vlakce in progo, po kateri smo vlakce vozili. Sami smo programirali zanimivo računalniško igrico. Vlakce smo izdelovali tudi v nedeljo, nato pa naredili še igrico potapljanje ladjic. Pri mentorju si sposodimo lahko različne igrače, na primer lego robota, kopača, tovornjak, vlakec ... Robotika nas zelo zanima in upamo, da bomo z mentorjem lahko še dolgo skupaj ustvarjali.

Skupaj nastopali v Podbrdu

Učenci, ki obiskujemo izbirni predmet ansambelska igra na OŠ Kanal, smo 12. februarja nastopili na proslavi v počastitev slovenskega kulturnega praznika na OŠ Simona Kosa Podbrdo in se srečali s sovrstniki šol v Podbrdu in Kobaridu.

Neža Jeklin, Valentina Kodelja, Žan Kodelja, Anja Pavšič, Miha Pavšič, Steven Pavšič in Sara Zavec, foto: Arhiv OŠ Kanal

Osnovna šola Kanal v šolskem letu 2013/14 sodeluje v projektu Dvig socialnega in kulturnega kapitala v lokalnih skupnostih za razvoj enakih možnosti in spodbujanje socialne vključenosti – SKK. V okviru projekta na šoli in izven nje potekajo različne aktivnosti. Tokrat smo na pobudo vodij projekta na sodelujočih šolah (OŠ Kanal, OŠ Kobarid, OŠ Podbrdo in Gimnazija Tolmin) skupaj pripravili program za nastop ob kulturnem prazniku v Podbrdu. V sredo, 12. februarja, smo se učenci, ki obiskujemo izbirni predmet ansambelska igra, z vlakom odpeljali do Podbrda. Po enourni vožnji smo v avli Osnovne šole Simona Kosa Podbrdo najprej malo povadili, nato pa je prišel na vrsto pravi nastop. Skupaj z nami so poleg domačih učencev nastopala tudi dekleta mladinskega pevskega zbora OŠ Kobarid. Po nastopu smo se ob druženju in spoznavanju posladkali z dobrotami, ki so nam jih pripravili Podbrdčani, nato pa odšli v Jakovno hišo v Podbrdu in si jo pod vodstvom Alenke Zgaga ogledali. Poslovili smo se od sovrstnikov in se peš odpravili na železniško postajo. Vlak nas je odpeljal v domači kraj. Imeli smo se zelo lepo in veliko smo se smejali.

V prijetnem vzdušju in pozitivni klimi je preživeti skupni čas kar prehitro minil. Da pa vse ne bo šlo v

pozabo in nam bo ostalo v trajen spomin, je poskrbel dijak Gimnazije Tolmin, ki je vse posnel.

Google izbral tudi logotip Neže Jeklin

Kanalska sedmošolka Neža Jeklin je zmagovalka natečaja "Doodle for Google", v katerem je logotipe Googla na temo 'Slovenija in jaz' izdelalo več tisoč otrok. Natečaj se je odvijal v treh kategorijah, Neža je zmagala v starostni skupini od 9 do 12 let.

Lea Širok, foto: Osebni arhiv Neže Jeklin

Neža Jeklin

Kanalska sedmošolka **Neža Jeklin** je v starostni skupini od 9-12- let zmagovalka natečaja "Doodle 4 Google", v katerem so mladi iz vse Slovenije ustvarjali Googlove logotipe na temo Slovenija in jaz. Kakor so zapisali na spletni strani natečaja <http://www.google.si/doodle4google> je žirija izmed

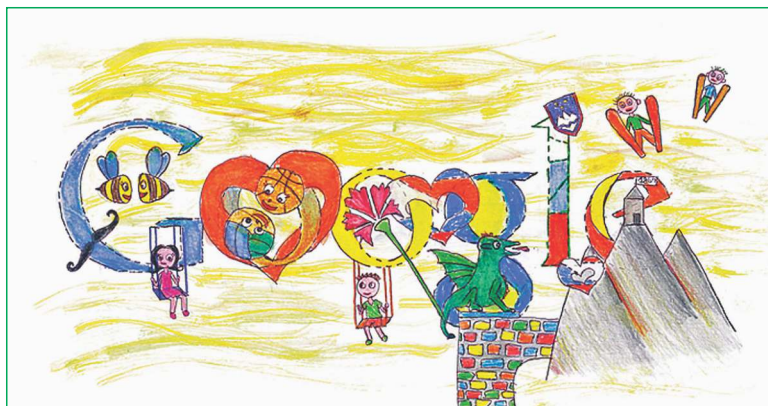
več tisoč prispelih prijav izbrala 30 avtorjev najboljših del, tri zmagovalce vsake starostne skupine pa je s spletnim glasovanjem izbrala javnost. Prebivalci kanalske občine so se očitno odlično odzvali, saj je Neža Jeklin s svojo "Moja domovina - Slovenija" zmagala v skupini od 9-12 let, v starostni skupini 13 - 15 let je z logotipom "Bled" zmagala **Ana Sršen**, s "Pravljico deželo Slovenijo" v skupini od 6-8 let pa je zmagal **Maks Lenart Černelč**. Maks je tudi končni zmagovalac natečaja. Izbral ga je doodler **Brian Kaas**, ilustrator in oblikovalec na Googlu. Zmagovalni doodle je nadomestil Googlov logotip 23. januarja 2014 na slovenski domači strani iskalnika Google.

Neža Jeklin je svoj logotip opisala tako: "Moja domovina - Slovenija je raznolika. Ima Alpe in morje. Je majhna, a v njej je veliko športnikov, ki dosegajo velike uspehe. Ima avtohtone pasme, otok, jezera, jame, veliko posebnosti. Najbolje jo opišejo besede topla, ljubezniva, gostoljubna ..." Ob tem seveda ne gre zanemariti dela Nežine mentorice **Urške Humar Bajt**. Sicer pa je tristo polfinalistov iz natečaja prejelo plaketo Doodle 4 Google, trideset finalistov so povabili na končni dogodek s podelitvijo nagrad, ki je bil 15. januarja. Dobili so vrečko Googlovih daril, njihove risbe so objavili na spletni strani Doodle 4 Google Slovenija za javno glasovanje, razstavili pa jih bodo tudi na končni razstavi v Mestnem

muzeju Ljubljana. Trije zmagovalci starostnih skupin, med njimi tudi Neža, so prejeli še tablični računalnik Nexus 7, končni zmagovalac pa je poleg objave risbe na google.si, 23. januarja, dobil še tečaj slikanja v slikarski šoli Angel's Art. Njegova osnovna šola pa bo prejela umetniško orodje in darila za socialno ogrožene otroke.

In na osnovi katerih pravil so ocenjevali prispele doodle? Odločilne so bile tri značilnosti: umetniška vrednost oziroma risarske veščine in uporaba barv; ustvarjalnost in originalnost ob upoštevanju prikaza teme "Slovenija in jaz" in uporabe logotipa Google, ter tudi edinstven in neobičajen pristop k risanju doodla; izraženost teme natečaja tako v risbi, kot v podporni izjavi oziroma kako uspešno je učenec obrazložil, kaj "Slovenija in jaz" predstavlja v podporni izjavi in v risbi.

Čestitke zmagovalcu Maksu Lenartu Černelču, Ani Sršen in seveda Neži Jeklin, obenem pa tudi vsem, ki ste z glasovanjem in sodelovanjem propomogli k temu, da je Neža zmagovalka svoje starostne skupine.

Za kulturni dan spoznavali Slovenijo

Slovenski kulturni praznik smo na OŠ Kanal praznovali malo drugače. Skupina devetošolcev se je odločila, da bo odšla na potep po Sloveniji in spoznavala njene lepote in kulturo.

Hana Munih, 9. a, OŠ Kanal

»Kultura je skupek dosežkov, vrednot človeške družbe kot rezultat človekovega delovanja.« S to strokovno mislijo smo pričeli ustvarjati letošnjo prireditev ob slovenskem kulturnem prazniku. Vsi vemo, kako lepa in bogata je naša dežela. A kako bi vse te njene bisere predstavili na enem kraju, z besedami in s spomini? Nam je to uspelo. Dan pred 8. februarjem smo v šolski telovadnici navdušili občinstvo z nekoliko drugačno predstavo. Skupina devetošolcev se je odločila, da bo odšla na potep po Sloveniji in prikazala njene lepote. Z glasbenimi in plesnimi točkami, recitacijami in likovnimi prispevki so nam pri predstavitvi naše domovine pomagali učenci nižjih razredov.

Popotovanje smo pričeli ob smaragdni reki Soči in odšli na Gorenjsko, v rojstno vas našega največjega pesnika Franceta Prešerna. Da pa le ne bi bilo vse preveč enostavno, ampak tudi kulturno, smo program popestrili z deklamacijami znanih del naših velikih umetnikov. Ko je skupinica popotnikov prispela v Ljubljano, pa so postali že tako lačni, da jim je že Zemlja plesala in takrat je na pomoč priskočil pevski zbor s pesmijo Zemlja pleše. Po ogledu Ljubljanskega gradu, starega mestnega jedra in del arhitekta Jožeta Plečnika, smo odšli v Prekmurje, kjer smo ugotovili, da je Panonsko morje že odteklo. Tone Pavček nam je predstavil naslednjo pokrajino s pesmijo Dolenjska. V Beli krajini smo prisluhnili Župančiču in plesali kolo.

V Piranu smo se prepustili valovanju morja ob poslušanju Tartinijevih melodij in se odpravili čez Kras v Vipavsko dolino, od tam pa še v Brda, kjer smo popotovanje končali s pesmijo Alojza Gradnika - Narobe svet.

Ob zaključku smo ugotovili, da je naša dežela zelo bogata. Polna je umetnikov in drugih ustvarjalcev, ki pa jih tudi v Kanalu ne manjka, zato je ob tej posebni priložnosti ravnateljica Milka Zimic podarila nagrade štirim učencem, ki so sodelovali v pedagoški akciji Zveze delovnih invalidov Slovenije.

Ves trud je bil ob koncu poplačan z aplavzom in s kančkom smeha, ki je bil namenjen našim dobrim igralcem.

Odbojkarji Salonita osmič osvojili pokal

Odbojkarji Salonita so v finalu slovenskega pokala v Mariboru po razburljivem dvoboju ugnali ekipo Calcit Volleyball. V ponovitvi pokalnega finala izpred desetih let so znova s 3:2 premagali Kamničane in se po uspešnosti izenačili z ACH Volleyjem.

Boštjan Simčič, foto: OK Salonit Anhovo

Dvoboj je bil izenačen, trajal je dve uri in pol, na koncu pa so odločale malenkosti. »Na koncu so bili ključni naša zbranost, pozitivna energija in ekipni duh. Fantje so dobro zdržali psihični pritisk,« je misli strnil trener Salonita **Leon Schilling**. Kapetan **Dejan Čabarkapa** je bil z 21 točkami najučinkovitejši pri Salonitu, izbran je bil tudi za najboljšega igralca turnirja.

Za ekipo Salonit je bil to že 17. finale pokala. OK Salonit Anhovo je v Mariboru pokazal kakovost, ki ga krasi že vso sezono, velik timski duh in borbenost tako izkušenih, kot mladih igralcev. Čeprav je ekipa Maribora, ki je bila tudi organizator letošnjega finala pokala, po tistem pričakovala, da bi lahko premagala Salonit in se uvrstila v finale, je vendarle morala priznati premoč vsaj na igrišču boljši ekipi. Dramatičen finale, ki ga nobeden ni predvidel, saj je ekipa Calcit Volleyball izločila glavne favorite za zmago, ni nikogar pustil ravnodušnega. Če je bilo kaj jasno pred finalnim obračunom, je bilo to, da bo tekma napeta in izenačena. Nasprotnika bi težko bila bolj enakovredna, na koncu pa so več mirnih živcev imeli odbojkarji Salonita. Na pogovor smo zato povabili športnega direktorja OK Salonit Anhovo Miloša Grilanca.

Pokal je v Kanalu že osmič, ampak po desetih letih. Kaj to za klub pomeni?

Ta lovorika je zelo sladka predvsem zaradi dejstva, ker ni bila pričakovana. V primerjavi z lansko sezono smo izgubili praktično pol ekipe in sestavili eno lačno ekipo iz mladih igralcev, z dvema »poltujcema« - to sta Dejan Čabarkapa in Israel Dos Santos, ki sta sicer že prava domačina, in z mladima trenerjema. Ko smo na začetku sezone razmišljali, kakšne cilje bomo postavili s to ekipo in takrat, če se omejim na pokalno tekmovanje, smo si postavili cilj uvrstitev na zaključni turnir finala pokala Slovenije. No, ta cilj se nam je zdel kar ambiciozen, že v četrtfinalu smo morali odigrati zlati niz, da smo se sploh uvrstili na zaključni turnir. Tako, da že ta uvrstitev je pripomogla, da smo zelo neobremenjeni odšli v Maribor.

Na turnirju niste veljali za favorita.

Po presenetljivem porazu ekipe ACH Volley in po dobri tekmi, ki smo jo odigrali proti ekipi Maribora, sem opazil, da si fantje želijo igrati do konca. Želeli so se zapisati v zgodovino odbojke. Osvojeni naslov šteje in vsi se ga bomo spominjali. Vse finalne tekme, ki smo jih do sedaj odigrali v finalu pokala Slovenije, so žal pozabljene, šteje samo osvojitve naslova. Mislim, da smo si ga zaslužno priigrali.

Ne moremo reči, da ste Kamničane nadigrali, končni rezultat je bil zelo tesen. Kdaj ste pomislili, da bi lahko zmagali?

Tekmo smo dobro začeli in izvajali vse, kar so se igralci dogovorili s trenerjema. Treba je vedeti, da je ekipa Calcit Volleyball veljala za favorita, ne nazadnje so se uvrstili med osem najboljših ekip v pokalu Challenge. Šele na začetku petega niza sem začel

Kanalci z osmo pokalno lovoriko

verjeti, da se to lahko zgodi in da lahko postanemo pokalni zmagovalci. Po mojem mnenju je bil četrti niz prelomnica tekme. Slabo smo ga začeli, Kamničani so takoj ustvarili razliko nekaj točk, ampak se nismo predali. Potrpežljivo smo spet našli svoj ritem in zaostanek zmanjševali. Kljub temu, da smo niz izgubili, smo se le vrnili v igro, kot se reče. To odlično igro smo samo prenesli v zadnji niz.

Miloš, bil si na igrišču pred desetimi leti, ko ste zadnjič osvojili pokal. Kaj si naredil, ko se je žoga od bloka, ki ga je postavil Jure Okroglič, odbila v igrišče?

Najprej sem stekel do predsednika kluba Jožeta Fundo in mu čestital. Verjemite mi, da v teh težkih časih ni lahko biti predsednik športnega društva in poskrbeti, da fantje redno prejemajo plače in da bodo obveznosti tudi poravnane. Pomembno je tudi, da glavni pokrovitelj opazi prednosti tega sodelovanja in da nam stoji ob strani, za kar smo izredno hvaležni. Pozneje sem čestital še fantom in trenerjema. Res, čudoviti občutki, ki ne bodo še dolgo pozabljeni. Veseli me tudi to, da je že na polfinalno tekmo v Maribor odpotovalo kar 50 navijačev in je tudi na finalni tekmi kljub temu, da je bil delovni dan, na tribuni dvorane Tabor navijalo približno 40 navijačev. Zelo me veseli, da se navijaški duh vrača na tekme Salonita.

Poleg igralcev je pomemben tudi strokovni kader.

Trener Leon Schilling je naredil izjemno delo v letošnji sezoni. Do sedaj je imel odlične rezultate pri mlajših selekcijah ampak pri članih so stvari malo drugačne. Fantom je dal občutek, da naj verjamejo, da lahko

gredo do konca in jim postopoma dvigoval cilje.

Po lanskim slabši sezoni in reorganizaciji kluba ste v novo sezono vstopili zelo sproščeno.

V to sezono smo vstopili zelo umirjeno. Že avgusta, ko smo se zbrali na prvem treningu, smo fantom povedali, da takšnega Salonita, kot je bil pred par leti, ni več. Proračun se je zmanjšal in tako smo ekipo morali oblikovati glede na trenutne razmere. Všeč mi je, da so fantje te dogovore spoštovali in sprejeli. Fantom sem povedal, da bo plača lahko zamudila in da večerje po tekmah ne bodo vedno mogoče. Noben se ni pritoževal in vsi so pridno trenirali.

Če smo hoteli preživeti, smo morali ta korak v klubu narediti. Potrebno se je bilo prilagoditi novim razmeram. Sreča je, da imamo odličnega mladinskega pogon. Včasih je zniževanje proračuna dobra stvar, saj te prisili, da se obrneš navzdol in pogledaš kaj se dogaja v drugih selekcijah Salonita. Včasih je bilo nepredstavljivo, da bi mladi fantje oblekli dres prve ekipe ampak danes je to nekaj običajnega, in prav je tako.

Brez generalnega pokrovitelja kluba, družbe Salonit Anhovo d.d., ne bi bilo valilnice odličnih odbojkarjev v Kanalu.

To sodelovanje traja že nekaj desetletij. Kljub težkim gospodarskim razmeram, predvsem za gradbeno panogo, gre velika zahvala družbi Salonit, da ta zgodba v Kanalu še in sploh traja.

Postavili smo prave temelje, imamo mlade domače in izkušene igralce. Prav je, da ponižno gremo dalje in upamo še na kakšno presenečenje.

Najboljši športniki kanalske občine

Izbirajo najšportnika občine je že petič zapored organiziralo Športno kulturno društvo Nasmejanih. Tudi letos so podelili priznanja za tri kategorije: za izjemne šahovske dosežke, za najšportnika kanalske občine za leto 2013 in za najmladega športnega talenta v lanskem letu.

Boštjan Simčič, foto: ŠKD Nasmejanih

Najboljši športniki občine

Priznanje za izjemne šahovske dosežke je prejela šahovska velemojstrica in dr. psihologije **Jana Krivec**. Uspešno šahovsko kariero je samo prenesla oziroma prezrcalila na svojo osebnost. Leta 2007 je osvojila naslov šahovske velemojstrice, kot prva Slovenka je presegla mejo 2300 ELO točk, ki je meja za velemojstrski naziv. Jana Krivec je sedemkratna državna članska ženska prvakinja v šahu in stalna članica ženske članske šahovske reprezentance Slovenije od leta 1996. Do sedaj je

igrala na osmih olimpijadah. Nato je sledila podelitev za Najšportnika občine Kanal. Tretje mesto je osvojila **Ana Kašček**, članica Športnega twirling kluba Deskle. Že 18 let se ukvarja s twirlingom in je najstarejša tekmovalka v Sloveniji. Lanska sezona je bila še posebej uspešna. Na državnem tekmovanju je dosegla 1. mesto v kategoriji A - freestyle senior, na mednarodni tekmi UK open pa je zasedla mesto takoj za zmagovalnim odrom. Druga je bila

Maruša Tinta, balinarka pri Balinarskem klubu Deskle. V letu 2013 je dosegla 1. mesto na državnem prvenstvu v disciplini igra v krog, bila je druga na državnem prvenstvu v disciplini masters, kjer se med seboj pomeri 8 najboljših balinark posamezne sezone. Na evropskem prvenstvu v paru je skupaj z **Denis Vidmar** osvojila 7. mesto in bila prva na pokalu Slovenije za četvorke. Najšportnik je že

tretjič zapored postal **Kristjan Medvešček**, član Kolesarskega kluba Črn Trn.

Sodeloval je na tekmah serije superenduro, ki se odvijajo v Italiji in dosegel 22., 3. in 2. mesto. Gre za eno najmočnejših enduro serij na svetu, zato je udeležba na vsaki tekmi z izjemo konkurenco poseben izziv. Tekmoval je tudi na Enduro World Series (EWS) in za slovenski enduro pokal. Na državnem prvenstvu 4X je dosegel 2. mesto in tako postal državni podprvak, na tekmi za državno prvenstvo v enduru na Javorniku, pa je postal državni prvak.

Peto mesto v kategoriji "najmladi športni talent" je dosegla **Kaja Jerončič Skrt**, članica Športnega twirling kluba Deskle. Med njenimi pomembnimi uspehi v letu 2013 je 1. mesto na državnem prvenstvu v kategoriji skupinsko A – team junior in 5. mesto na mednarodnem tekmovanju UK OPEN na Škotskem v kategoriji freestyle – junior. Četrti sta bili odbojkarjici pri ŠK VIENPi **Špela** in **Polona Marušič**. Večja uspeha teh mladih odbojkaric sta 1. mesti na državnem prvenstvu pod 15 let in 17 let v odbojki na mivki. 3. mesto je osvojil break dance plesalec, član ekipe Go-Breakers in plesnega kluba V.I.P. **Matija Mišičič**. V lanskem letu se ponaša s 3. mestom na Evropskem prvenstvu v disciplini solo med mladinci in s 1. mestom na svetovnem prvenstvu v disciplini ekipno. Drugo mesto je zasedel športni karateist pri ŠD Nova Gorica **Teo Otrino**. Med njegovimi boljšimi uspehi v lanskem letu je skupno prvo mesto ki ga je dosegel v točkovanju za Pokal Slovenije pri mladincih v kategoriji borbe, postal je pokalni zmagovalnik v športnih borbah za leto 2013. V točkovanju za Pokal Slovenije je pri mladincih v kategoriji borbe in kate skupaj dosegel skupno drugo mesto in je pokalni podprvak športne borbe in kate za leto 2013.

Najmladi športni talent občine Kanal ob Soči pa je postal tradicionalni karateist pri karate klubu Goryju **Aljaž Markič**. S preteklo sezono je izredno zadovoljen, saj je bila to njegova najuspešnejša sezona. V prihodnje si želi te rezultate še izboljšati in svoje znanje preizkusiti na še večjih tekmovanjih. Na mednarodnem turnirju v Mostarju v Bosni in Hercegovini je dosegel 1. mesto v disciplini kata posamezno med kadeti in 1. mesto v ekipnem tekmovanju. Na Evropskem prvenstvu v tradicionalnem karateju v Beogradu pa je bil med kadeti dvakrat tretji v disciplinah kata in enbu. Športnikova pot do velikih dosežkov je vedno nejasna in preveč razvejana. Morda niti trdo delo ne prinaša zelenih rezultatov. Treba je imeti tudi srečo in srečo imajo samo pogumni. Vsem športnikom seveda čestitamo in jim želimo še veliko uspehov.

Jana Krivec

Mladinska šahovska podprvakinja

Naša mlada šahistka Asja Čebtron se je z 21. državnega prvenstva na Otočcu vrnila s kar dvema dosežkoma. Osvojila je srebrno odličje v počasnem šahu ter bronasto medaljo v pospešenem - hitropoteznem šahu v kategoriji do 10 let.

Boštjan Simčič, foto: Robert Čebtron

Na Otočcu se je od 22. februarja do 1. marca odvijalo počasno ter pospešeno mladinsko državno prvenstvo v šahu v kategorijah od 8 do 18 let. En teden je tako na Dolenjskem gostovalo kar okoli 240 otrok in njihovih trenerjev oziroma staršev.

To tekmovanje predstavlja tudi vrhunec šahovskih tekmovanj v Sloveniji. Pri nas in po svetu je cenjen predvsem počasni šah. Igrali so 9 kol počasnega in pospešenega šaha po švicarskem in Bergerjevem sistemu določevanja parov. V skupini deklet do 10 let se je pomerilo 16 najboljših šahistk iz različnih regij v državi. Asja je dosegla kar 8 zmag in samo 1 poraz. Na takšnem tekmovanju ne šteje samo znanje, ampak je pomembna tudi dobra psihična pripravljenost igralcev.

Asjina spremljevalka na mladinskem državnem prvenstvu je bila trenerka iz Bosne in Hercegovine **Aleksandra Dimitrijević**, ki z njo sodeluje že dva meseca in je ena boljših trenerk v Sloveniji. S tem

dosežkom si je Asja zagotovila nastop na evropskem prvenstvu, ki bo potekalo oktobra v Gruziji. Vse stroške krije Šahovska zveza Slovenije. V letu 2014 pa je Asja dosegla še dva dobra rezultata. V nedeljo, 12. januarja, je v Šempetru pri Gorici potekalo državno prvenstvo posameznikov v šahu v kategorijah do 15 in 12 let, ločene skupine deklet in fantov. Na državnem prvenstvu v kategoriji deklet do 12 let se je med 52 udeleženkami izvrstno odrezala tudi Asja, saj je osvojila odlično 5. mesto. Tekmovanje je potekalo po švicarskem sistemu, tako da so vse igralke odigrale 9 partij. Asja je osvojila 6,5 točk iz 9 partij in je imela enako število točk kot tretjevrščena, vendar ji je zaradi posebnega točkovanja pripadlo 5. mesto. Na 19. tradicionalnem mednarodnem turnirju »Hit Open 2014«, ki se je od 31. januarja do 6. februarja odvijal v Novi Gorici, je med 30 udeleženci, fanti in dekleti do 16 let, osvojila drugo mesto.

MLADI LITERATI

Govorica naših non in nonotov

Goriški literarni klub GOvoRICA je v sodelovanju z Goriško knjižnico Franceta Bevka sredi poletja razpisal nagradni natečaj za najboljše humorno besedilo v eni izmed krajevnih govoric z območja širše Goriške.

Katarina Vuga

Med osmimi dijaki Šolskega centra Nova Gorica, ki so sodelovali na natečaju, je bil tudi 16-letni dijak **Andraž Filej**, ki je svoje besedilo zabeležil v deskljanski govorici. Kar nekaj posameznikov slovenska narečja zelo zanimajo, zato bo morda koga pritegnil tudi način fonetičnega zapisovanja krajevnega govora, ki je bil posebej lektoriran za revijo Most.

Andraž Filej: Nø kmetiji
iz deskljanske govorice

Nø kmetiji, kør petelin zapoje, ustane kmet. Obležče brgeše in nøtøkne kølcete. Uøne si obuže šuølnø, pole stuøpe do šternø in sø z žajfo øn uødo umije. Umjøs si še s krcutøm zøjame uødo, dø jo bo spiu. Čez cajt pride u hišu, čjør ga žena že čaka s fruøštkøm. Po fruøštku si kmet obløjče kømøžuølu, u aržet da føcu øn grø djøløt. Zø gvišno, če sø do noči ne uørne, uzame s sabu lømin. Med tem uzame žena škavacelo øn metlo øn grø posprauljet po hiši. Gre tud u hljøu nøfuøtrøt žvali. Uøn s trombø uzame sønue in gø da žvali. V jaslilh z vilami posprave drek in nønovø nastlelje po tljøm z listjøm. Čes cajt grø u hišu, uzame pinju, u nju ulije mljeko in zøčne tučt za maslo øn kisølo mljeko.

Še pred večjøm pride kmet nazaj domu. Z ust mu vøsi fajfa. Veseu je, kø je nabrau puhno buric øn jøm

spravi nø kaščo. Z ženo povečjørjata øn grøsta spat. Kmet uzame s sabo še bukvicu, dø še pred spanjøm ki prebere. U mislih pa že jøma nedelju, ko bo šu u oštariju.

U nedeljo se kmet usede pred oštariju na kandreju, u rokøh držu bukvicu. Ot dalč je zøgledu puøpča, ki je pørhaju pruøti njøm. Puøpč je prsedu na sosednjo kandrejo øn sta začela klepetat. Kmet prkimava øn mu da prou: »Maš røzon.« Usega useglilh ne zastopi øn ga praša: »Kø sø reku?« Tøkuø sta se pogovarjala øn tuhtala. Puøpč pa zmjøri več sprašava, kej kmet bere iz bukvic. Kmetu je žødost øn reče: »Zdej te møm pa zadost! Bejš, če jøm nečes fasat.«

Puøpč zøgleda čeco øn laufa h njej. Tud kmet sø uzdigne s køndreje øn grø pruøti duømu, pør sebe pa si govori: »Furbac puøpč.« Kør pride domu, sø usede zø mizo øn z ženo večjørjata. Pør večjørji sø še dougo u nuøč pogovarjata, ki bosta drugi dan djøløla. Po fruøštku gre kmet u štalu. Uøn prpelje uøla øn ga prprave na djølø. Objøse mu jarøm øn ga zapreže z ulako. Na ulaku nalože brenclje øn grablje. »Hi, Miško,« øn gresta. Pred boškøm se ustavøta, kmet spreže uøla øn ga prveže h gørmu. U rokø uzame grablje øn zøčne grabit listje za stelju. Kør nagrabe zadosti listja, ga dene u brenclje øn naluøže na ulaku. Zapreže uøla, on se pa usede kør na brenclje. »Hi,

Miško,« øn gresta proti duømu. Miško pa u djør. Kmet skoče z ulakø, ki se med dirkanjem prevrne, potrga zaprego øn uou steče pruøti duømu. Uø potøn pride tud on domu. Žena prlaufa iz hiše usa prestrøšena: »Ki je ratølo?« Muøž pa maha z rokømi øn kørči: »Frdømana žvau, use je polomu, ulako, brenclje, listje strosu, pa še mene bi hmali ubú!« Žena pa se obrne øn mu reče: »Maš røzon.« Muøž pa jø ni dobro slišu øn ji je reku nazaj: »Ki praviš?« Ona pa ga ne posluša øn gre kør naprej - pruøti hiši. Uø zmøtrøen sø obrne, poišče kandreju, se usede nønju øn žalostøn godrnja: »Frdømana žvau, frdømana ...«

SLOVARČEK:

krcut – zajemalka
føcu – robe
clømin – svetilka
škavacela – smetišnica
burice – kostanj
fajfa – pipa
tromba – dnevna zaloga za seno
maš røzon – imaš prav
fasat – dobiti
čeca – deklica
furbac – prebrisan
frdømana – presneta

APRIL

5.4.2014 med 8.00 in 12.00	Tržni dan	Tržnica Kanal	Občina Kanal ob Soči
5.4.2014 ob 9.00	Čistilna akcija	Levi in desni breg Soče ter Trim steza	Turistično društvo Kanal ob Soči
5.4.2014 ob 19.00	Praznik KS Avče	Dom KS Avče	KS Avče
12.4.2014 med 8.00 in 12.00	Tržni dan	Tržnica Kanal	Občina Kanal ob Soči
12.4.2014	Čistilna akcija	Kal nad Kanalom	Turistično društvo Kal nad Kanalom
19.4.2014 med 8.00 in 12.00	Tržni dan	Tržnica Kanal	Občina Kanal ob Soči
19. – 20.4.2014	Downhill Avče 2014	Avče	ŠKTD Avče
25.4.2014 ob 11.00	Srečanje Stara Gora	Stara Gora	Konjeniško društvo Korada
25.4.2014 ob 17.00	50-letnica društva, dan Zemlje	Dvorana Deskle, Tabor, prostor	Društvo tabornikov Rod Odporne želve
26.4.2014 med 8.00 in 12.00	Tržni dan	Tržnica Kanal	Občina Kanal ob Soči
30.4.2014 ob 18.00	Kresovanje	Levpa	ŠKT društvo Levpa
30.4.2014	Kresovanje	Kal nad Kanalom	Turistično društvo Kal nad Kanalom
april	Čistilna akcija	KS Kambreško	TR društvo Globočak
april	Premiera gledališke igre »Nona«	Kambreško	TR društvo Globočak

MAJ

1.5.2014 ob 9.00	Pohod za 1. maj	Balinišče Kambreško	TR društvo Globočak
3.5.2014 med 8.00 in 12.00	Tržni dan	Tržnica Kanal	Občina Kanal ob Soči
3.5.2014	Pohod na Kuk	Avče – Kuk	ŠKTD Avče
10.5.2014 med 8.00 in 12.00	Tržni dan	Tržnica Kanal	Občina Kanal ob Soči
10.5.2014	Pohod na Kuk	Avče – Kuk	ŠKTD Avče
10. – 11.5.2014 ob 8.00	Pohod treh svetišč	Sveta Gora – Lig - Stara Gora	Konjeniško društvo Korada
17.5.2014 med 8.00 in 12.00	Tržni dan	Tržnica Kanal	Občina Kanal ob Soči
17.5.2014 ob 9.00	Mnogoboj – Spoot	Tabor, prostor	Društvo tabornikov Rod Odporne želve
17.5.2014	Zbor BCS	Kal nad Kanalom	Turistično društvo Kal nad Kanalom
23.- 24.5.2014 ob 12.00	Mali nogomet – trojke	Športni park Levpa	ŠKT društvo Levpa
24.5.2014 med 8.00 in 12.00	Tržni dan	Tržnica Kanal	Občina Kanal ob Soči
24.5.2014 ob 9.00	Pohod »Kje so tiste stezice«	Športni park Levpa	ŠKT društvo Levpa
24.5.2014 ob 15.00	Odprto prvenstvo Občine Kanal v namiznem tenisu	Morsko	Športno društvo Morsko
31.5.2014 med 8.00 in 12.00	Tržni dan	Tržnica Kanal	Občina Kanal ob Soči
maj	Gledališka igra »Nona«	Kambreško	TR društvo Globočak

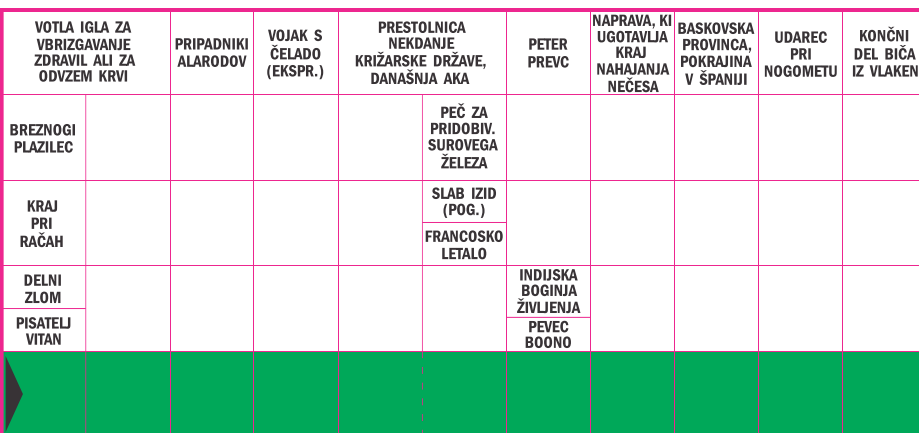
JUNIJ

7.6.2014 med 8.00 in 12.00	Tržni dan	Tržnica	KanalObčina Kanal ob Soči
7.6.2014 ob 15.00	Družabno srečanje članov društva	Kamp Korada	Društvo upokojencev Kanal
8.6.2014 ob 15.00	12. Kulturni dnevi pod Globočakom	Dom Mihaela Gabrijelčiča Srednje	TR društvo Globočak
14.6.2014 med 8.00 in 12.00	Tržni dan	Tržnica Kanal	Občina Kanal ob Soči
14.6.2014 ob 19.00	12. Kulturni dnevi pod Globočakom	Dom Mihaela Gabrijelčiča Srednje	TR društvo Globočak
21.6.2014 med 8.00 in 12.00	Tržni dan	Tržnica Kanal	Občina Kanal ob Soči
21.6.2014 ob 18.00	Proslava ob dnevu Državnosti	Dvorana OŠ Kanal	Območno združenje veteranov vojne za Slovenijo Kanal
28.6.2014 med 8.00 in 12.00	Tržni dan	Tržnica Kanal	Občina Kanal ob Soči
junij	Srečanje TD objezerskih krajev Slovenije		Turistično društvo Kanal ob Soči
junij	Balinarski turnir	Avče	ŠKTD Avče
junij	Turnir v odbojki na mivki	Avče	ŠKTD Avče

Informacije:

TIC KANAL, tel. 05 39 81 213 / 215, e-naslov: tic.kanal@siol.net

*Možne so spremembe koledarja dogodkov.

SESTAVIL Boris Kalíšek	PRIPADNIK NARODA V KAMBODŽI	MATEMATIČNI POJEM, EKSPONENT POTENCE	ZAČETEK ABECEDE SREDIŠČE VRTENJA		PERJE PRI REPI	NEKDANJA SVOBODNA POSEST				OBROK, DELEŽ ODPLAČILA POSJILJA				STAVBA V VINOGRADU ZA HRANJENJE VINA	ZGORNJA OKONČINA
ŠALIVEC, CIRKUŠKI HUMORIST						RUSKI AVTO GLAS PRI RIGANJU				ETIOPSKI PLEMIŠKI NASLOV GORA NA KRETI			KAREL RAKOVEC GRŠKA ČRKA		
KRAJ V BOSNI, ZNAMENITI MOST						KRATEK MOŠKI PLAŠČ, SUKNJIČ	KRAJ POD FRUŠKO GORO KMET (SLABŠ.)		R		MAJHEN LESEN PLUG GAMSJI BIVOL				
EDVARD GREGORIN			ŽULJ OD ČEVLJA VELIKA NOČ (NAR. VZHOD.)				KONJU PODOBNA BAJESLOVNA ŽIVAL	FRANCOSKA IGRALKA ODETTE DEUPES SKLEDA				ZDRAVILO (KNJIŽ.) SINJSKA VITEŠKA IGRA			
SLEČ, RODODE- NDRON (NAR.)	R				SPOLNA CELICA Z ENO SAMO DEDNO ZASNOVO DODATEK						ZEMELJSKO OLJE GIB TELOVADCA NA DROGU				
ŽENSKO POKRIVALO						AMERIŠKA RAZLIČICA LOTA				AFRIŠKO TROPSKO DREVO				ODMEREK MAMILA	REKA V TURČIJI, PRITOK JEZERA VAN
DIVJE GOVEDO, (ANGL. BUFFALO)						ZAREZA PRI SODU, UTOR HUMORIST FRANCI				REKA V ARIZONI POGAN, BREZVEREC			TINE KOS HITER KONJSKI TEK		
ŠKRIC PRI SUKNJI (STAR.)							VRSTA ČRK V RAČUNAL.				GLAVNO MESTO GANE ODGOVOR NA KONTRO			R	
NOVA VERZIJA KAKEGA FILMA (ANGL.)							VEČJA PTIČJA KLETKA 6. ČRKA ABECEDE					VZDEVEK KOŠARKARJA MICHAELA JORDANA			
ALI MACGRAW		GESLO	R									ZDRAVILIŠČE V BELGIJI			

ŽMIG: del biča **ALOD:** svobodna posest **OTEPEK:** škric **TORILO:** skleda **DEA:** francoska igralka **KANILA:** votla igla

ZAHVALA BRALKE

Vera Vezovnik, Sp. Škofije

- Spletni Most: <http://www.mojaobcina.si/kanal-ob-soci/>

Vabilo – 17. maj 2014

Dragi prijatelji!

V soboto, 17. maja bo na Vodica pri Sveti Gori (Občina Kanal ob Soči) blagoslov obnovljenega spomenika avstrijskega poročnika in spomenika neznanim vojakom, ki so pred 97. leti padli na tem mestu. Primerno je, da se spomnimo teh časov, da se kaj takšnega ne bi več ponovilo.

*Prisrčno vas vabi
Fldw. i.Tr. Ivan Veselý s Češke.*

Program:

14.00 - Shod udeležencev na Vodica.

**15.00 - Sveta maša pri spomeniku
Sledi polaganje vencev, himne, salve,
slavnostni govori.**

**16.00 Odhod nazaj na Vodice.
Prijateljsko druženje ob udeležbi
ponazoritvenih skupin vojsk narodov
bivše avstrijske monarhije.**

K.u.K. vreme in golaž
Slovensko vino Špacapan
Češko pivo Ferdinand
(gratis)

**Sveta
Gora**

4,6 km

(cesta bo označena)

5,6 km

**Grgarske
ravne**

Namesto + Plusa in - Minusa

Dragi bralke in bralci časopisa Most,

skupaj smo od julija 2010 ustvarili 12 številčk časopisa, ki je, vsaj po odzivu sodeč, postal zrcalo dogajanja oziroma lokalna kronika, v kateri ste se prepoznavali vsi prebivalke in prebivalci občine.

Poleg tiskanega Mosta je zelo obiskana tudi spletna stran mojaobčina.si, saj mesečno beleži več kot 30 tisoč klikov. Oba medija, tiskani in spletni, ponujata vsem, ki si tega želijo, še številne možnosti sodelovanja in sooblikovanja. Tako pri pisanju prispevkov, kakor pri lovljenju vtisov v objektiv fotoaparata.

Temelji za nadaljnji razvoj Mosta kot časopisa kanalskih občanek in občanov so trdni. Ali bo tako tudi ostalo, pa je odvisno od vas. In od vseh vas je odvisno tudi, ali bo Most, ki ga - ne pozabite - plačujete vi vsi, ostal časopis v rokah javnosti ali pa bo postal še eden od številnih občinskih časopisov, v katerih vedrijo in oblačijo zgolj lokalni veljaki.

Lea Širok
Odgovorna urednica Mosta

V Izoli, 31. marca 2014